

Simuliakrai eina pirma

*Simuliakras niekada nėra tai, kas slepia tiesą – tai tiesa slepia,
kad jo nera.*

Simuliakras yra tikra.

Ekleziastas

Liekana	163
Lavonas spirale	170
Paskutinis vertės tango	177
Apie nihilizmą	181

Anksčiau būtume galėję kaip pačią gražiausią alegoriją simuliacijai pasitelkti Borgèso pasaka, apie vienos imperijos kartografus, sudariusius smulkų žemėlapį, kuris be galo tikliai atkartojo teritorija (tačiau žlungiant imperijai palengvau iro ir virto skutais, kuriu viena kita dar buvo galima aptikti šen bei ten dykynėse – šios suirusios abstrakcijos metafizinis grožis bylojo apie imperijos masto puikybę ir puvokai stipena vėl virsdamas dirvos dulkėmis, maždaug kaip antrininkas laikui bėgant galop susilieja su tikrove), – tačiau dabar ši pasaka mums jau praeitis, skleidžianti vos pastebimą antrojo laipsnio simuliakrų¹ žavesi.

Šiandien abstrahuojamasi nebe žemėlapiu, antrininku, veidrodžiu arba savoka. Simuliuojama nebe viena ar kita teritorija, referencinė būtis, substancija. Dabar pasitelkus modelius generuojama tikrovė, neturinti nei kilmės, nei realybės: tai hipertikrovė. Teritorija nebeina pirma žemėlapio ir negyvoja ilgiau už jį. Nuo šiol žemėlapis eina pirma teritorijos – *simuliakrai eina pirma* – jis gimdo ją, ir, prisimenant Borgèso pasaka, šiandien būtent teritorijos skutai palengva pūva skersai išilgai viso žemėlapio. Tikrovės, o ne žemėlapio liekanos išnyra šen bei ten dykumoje, kuria palieka po savęs ne imperija, o mes patys. *Tai tikrovės dykuma.*

¹ Zr. J. Baudrillard, *L'échange symbolique et la mort, „L'ordre des simulacres“*, Paris: Gallimard, 1975.

Tiesą sakant, Borgėso pasakos neįmanoma pritaikyti net atvirkštiniu pavidalu. Nebent Imperijos alegorija. Nes būtent su tuo pačiu imperializmu šiandienos simuliuootojai stengiasi tapatinti tikrove, visą tikrove, pasitelkdamis savuosius simuliacijos modelius. Bet nebéra nei žemėlapio, nei teritorijos. Kai kas išnyko: savaiminė skirtybė tarp pirmojo ir antroios, suteikdavusi abstrakcijai žavesio. Nes būtent skirtybė teikia žemėlapui poetiškumo, o teritorijai – žavesio, magijos – savokai ir žavumo – tikrovei. Ši reprezentacijos išsivaizduojamybė, pasiekianti kulminaciją, ir kartu nugrimzianti į pragarme kartografiams sumanius beprotišką idealios atitikties žemėlapio projekta, išnyksta simuliacijoje, kuri veikia atomų ir genu, bet anaiptol nebe spekuliatyvių svarstymų lygmenyje. Dingsta bet kokia metafizika. Nebéra būties ir regimybui, tikrovės ir jos savokos veidrodžio. Nebéra vaizdinės atitikties; simuliacija vyksta genetinėje plotmeje. Tikrovė gaminama – ir gali būti begale kartu atgamtinta – iš miniatiūrinų lažteliu, iš matricų ir atminčių bankų, iš valdymo modeliu. Jai nebereikia būti racionaliai, nes ji nebeprilygsta kokiai nors – idealių arba negatyvai – instancijai. Dabar jি sudaryta vien iš operacijų. Tiesą sakant, joje nebéra nieko tikrovisko, nes jos nebego būtina jokią vaizduotęsfra. Tai hipertikrovė, kuriaj kombinacinių modelių radiacinė sinteze produkuoja beorėje hiperdvėje.

Pereidama į erdvę, kuri nebepalenkama nei tikrovei, nei tiesai, simuliacijos era pirmiausia panaikina bet koki referentiškumą – dar blogiau, jি dirbtinai prikelia jи ženklu sistemų pavidalu, o ženkli – už prasme tasesnė medžiaga, nes tinka kama visoms lygybiu sistemoms, visoms binarinėms priežbėms, visai kombinacinei algebrai. Tai jau ne imitacija, ne susidvejimimas ir net ne parodija. Dabar tikrovės ženklių atstoją tikrove, kitaip sakant, bet koki realų procesą atgrasojo operacionalus antrininkas, metastabili, programuojama, nepriekaištingai veikianti mašina, tiekianti visus tikrovės

zenklus ir į uždara grandinę sujungianti visas jos peripetijas. Tikrovė niekada nebeturės proges rastis – štai kokia gyvybine funkcija, atlieka modelis sistemoje, kuria valdo mirtis, arba, tikriaus, nesavalaičius prisikelimas, nebepaliékantis jokios galimybės pačiam mirties išykui. Nuo šiol hipertikrovė apsaugota nuo išsivaizduojamybės ir nuo vienokio ar kitokio tikrovės–vaizduotės skyrimo, joje yra vietos tik orbitiniam ratu sugržtantčių modelių pasikartojimui ir simuliuojamam skirtybių generavimui.

Dieviškas vaizdų nerreferentiškumas

Disimiliuoti – reiškia apsimesti, kad neturi to, ką turi. Similiuoti – reiškia apsimesti, kad turi tai, ko neturi. Vienu atveju nurodoma į esati, kitu – į nesati. Bet dalykas yra sudėtingesnis, nes simuliacija nera apsimetinėjimas: „Tas, kas apsimeta sergas, gali paprasčiausiai gulti į lovą ir tikinti esą ligonis. Tas, kas simuliuoja ligą, išryškina savyje kai kuriuos jos simptomus.“ (Littre) Taigi apsimetimas, arba disimiliacija, nepažeidžia realybės principo: skirtumas visuomet aiškus, jis tik slepiamas. O simuliacija suabejoja skirtumu tarp „tikro“ ir „netikro“, tarp „realaus“ ir „išsivaizduojamo“. Ar simuliuotojas serga, – juk jo simptomai „tikri“? Objektivai jo negalima laikyti nei ligoniui, nei sveiku. Psichologija ir medicina bejėgés, susidūrusios su nuo šiol nebesuvokiamu ligos tiese. Jeigu įmanoma „pagaminti“ kokį nori simptoma, jeigu jo nebegalima laikyti gamtos faktu, tai kiekviena ligą traktuotina kaip simuliuojama ir susimiliuota, ir tada medicina praranda prasmę, nes ji moka gydyti vien „tikras“ ligas, nustatius jų objektyvias priežastis. Psichosomatikos plėtoté neaiskūkiai keliais naveda prie ligos principo paribiu. Psichoanalizė savo ruožtu organinį simptomą perkelia į pasamonės sferą:

būtent čia jis laikomas „tikru”, tikresniu nei anas – tačiau kodėl simuliacija turėtų sustoti pasamones prieangyje? Argi pasamones „veikla” negali būti „pagaminta” kaip ir kiekvienas klasikinės medicinos simptomas? Sapnai jau gaminami.

Žinoma, psichiatras tikina, kad „kiekviena mentalinio su- svetimėjimo forma turi savitą simptomu eliškumo tvarką, kuri nežinoma simuliuoja, ir tai neleidžia psichiatriui apsigauti.” Šitaip (pasakyta 1865-aisiais) bet kokia kaina stengiamasi išsaugoti tiesos principą ir išvengti klausimų, kuriuos kelia simuliacija – ar tiesa, referencija, objektyvi priežastis nebeegzistuoja? Bet ka gali padaryti medicina su tuo, kas plūduriuoja šiapus arba anapus ligos, šiapus arba anapus sveikatos, su ligos susidvejinimų diskurse, kuris nebéra nei teisingas, nei klaudingas? Ką gali padaryti psichoanalizė su pasamones diskursu dublikatu – simuliacijos diskursu, kurio nebebus imanoma demaskuoti, nes ir jis nebéra klaudingas?

Ką kariuomenė daro su simulantais? Paprastai juos demaskuoja ir baudžia vadovaudamas aiškiu identifikavimo principu. Šiandien ji gali ateisti nuo tarnybos labai gera simuliuoja, kuris, jos manymu, visiškai lygiaveritis homoseksualistui, širdininkui ar „tikram” bepročiu. Net kariskiu psychologija nebesiekia dekartškojo aiškumo ir nesiryžta skirtingi netikra nuo tikra, „pagaminta” simptoma nuo autentiško. „Jeigu jis taip gerai vaidina beproti, vadinas, jis toks yra.” Ir jie nelysta: šiuo požiūriu visi bepročiai simuliuoja, o tas skirtumo tarp jų nebuvo vienas yra pats pražūtingiausias. Būtent prieš jį nukreiptos visos kategorijos, kuriomis ginklavosi klasikinės epochos protas. Bet šiandien jis vėl jas pranoksta nugramzdindamas tiesos principą.

Nuo pamėgtųjų simuliacijos barų – medicinos ir karioumanės – problema mus sugražina prie religijos ir prie dievybės kursu susipyrimo psichoanalizei nėra galio.

² Ir kurio nepadeda išspresti transfero samprata. Būtent dėl šiuo dviejų dis-

simuliakro: „Aš užgyniau bet koki simuliakrą šventyklose, nes negalima atvaizduoti dievybės, kuri suteikia gamtai gyvasti.” O juk iš tiesų galima. Tačiau kuo dievybė pavirsta, ikunyta daugybėje ikonu, multiplikuojama simuliakrū? Ar ji tebera aukščiausijoji instancija, tik išikūnijusi atvaizduose tartum kokia vizuali teologija? Ar tiesiog ji dingsta simuliakruose, kurie vieni patys skleidžia savo spindesi į žavesį, o vizualiojo ikonų mašmerija pakeičia gryna ir protu suvo- klama Dievo idėją? Štai ko bijojo ikonoklastai, o jų pradėtas tukstantmetis ginčas tebeverda ir mūsų dienomis.³ Jie nujautė, kad simuliakrai bus tokie visagalial, jog sugerbės ištinti Dievą iš žmonių sąmonės, leis sušmēžuoti destruktyviai, naikinantiai tiesai: esą Dievo iš esmės niekada ir nebuvu, egzistavo tik jo simuliakras, ir net Dievas esa visada buvo tik savo paties simuliakras – štai kodėl jie su tokiu išsiūčiu naikino atvaizdus. Jeigu jie būtų itikėję, kad simuliakrai tiktaip pridengia ar slepią platoniskąjį Dievo idėją, nebūtų buvę už ką juos naikinti. Su iškreiptos tiesos idėja galima Isgulgyventi. Tačiau i metafizine nevilti juos gramzdino mintis, kad atvaizdžiai visiškai nieko neslepia, ir kad iš esmės tai ne originalaus modelio atvaizdai, o idealūs simuliakrai, amžinai spinduliuojantys savo žavesį. Vadinas, bet kokia kaina reikia užkirsti kelią šiai dieviškojo referento mirčiai.

Dabar aišku, kad atvaizdu niekiniu ir neigimu kaltinami ikonoklastai ižvelgė tikraja jų vertę, priešingai negu ikono- latrai, laike juos tik atspindžiais ir tenkinesi už jų numanomo Dievo garbinimu. Tačiau galima teigti ir priešingai, esą iko- nolatrai buvo pačios šiuolaikiškiausios dvasios, nebijojo naujovių, ir apsimesdami, kad Dievą galima pamatyti atvaizdu veidrodyste, jau vaidino jo mirtį ir išnykimą jo reprezentacijų epifanijoje (galbūt jie žinovo, kad tos reprezentacijos nieko nebeatvaizduoja, kad tai – tik grynas žaidimas, o kartu – kad

³ Z. M. Perniola, *Icônes, Visions, Simulacres*, p. 39.

būtent čia vyksta didysis žaidimas – tuo pat metu suvokdami, kaip pavojingo demaskuoti atvaizdus, nes šie disimuliuoja tai, jog už jų nieko nėra).

Šitaip elgesi jėzuitai, grinde savo politiką virtualiu Dievo išnykimu ir pasaulietiškai, vaizdingai manipuliavę samonėmis; taigi palaipsniui Dievas ištirpsta valdžios epifanijoje, ateina galas transcendencijai, kuri nuo šiol pasitelkiama tik kaip alibi visiškai laisvai įtakų ir ženklu strategijai. Už atvaizduose – tikrovės žudikuose, numarinusiouose savo modelį, kaip kad bizantiniškos ikonos galėjo nužudyti dievišką tapatybę. Šiai pragaistiingai galiai priešinga yra dialektiška reprezentaciją galia, regima ir protu suvokiamą Tikrovės mediacija. Visas Vakarų tikėjimas ir nuoširdumas išsitraukę i šias reprezentavimo lažybas: ženklas gali nuroduti i prasmės gelmes, ženklas gali būti iškeistas i prasmę, ir šių mainų garrantas yra, žinoma, Dievas. O kas, jeigu pati Dieva galima simuliuoti, tai yra redukuoti i jo tikėjimo ženklius? Tada visa sistema pakimba ore ir pati tampa gigantišku simuliakru – ne irealybe, o tiesiog simuliakru, niekados nebeiskeiciamu į tikrovę, tik į save patį nepertraukiamoje grandinėje, neturinčioje nei referencijos, nei cirkumferencijos*.

Kaip tik tuo simuliacija yra priešinga reprezentacijai. Pastaroji teigia ženklą ir tikrovės lygiavertiškumą (tai pamatinė aksiomą, net jeigu šis lygiavertiškumas yra utopija). Simuliacija, priešingai, laiko lygiavertiškumo principą *utopija, radikaliai negliaženkla kaip vertę*, žvelgia į ženkla kaip į reversiją ir ižvelgia jame mirties nuosprendį bet kokiai referencijai. Reprezentacija bando susiurbti į save simuliaciją aiškindama

ja kaip netikra, klaidinančią reprezentaciją, o simuliacija ap-jaubia visa reprezentacijos statinį, taryrum šis pats būtu simuliakras.

Atvaizdo stadijos būtų tokios:

- atspindi giliąją realybę
- ženklą ir iškreipia
- slepia jos *nebuviną*
- neturi jokių rysio su bet kokia realybe: tai grymas savęs paties simuliakras.

Pirmuoju atveju atvaizdas yra *geroji regimybė* – reprezentuoju kaip sakramentas. Antruoju atveju jis yra *blogoji regimybė* – kaip kerai. Trečiuoju atveju jis *valdina*, kad yra regimybė – kaip raganių burtai. Ketvirtuoju jis priklauso ne regimybės, o simuliacijos sąrangai.

Perejimas nuo ką nors disimuliujančų ženklų prie ženklų, kurie disimuliuoja, kad už jų nieko nėra, yra lemtingas pokis. Pirmieji būdingi tiesos ir paslapties teologijai (kuriai dar priklauso ir ideologijos savoka). Antriejį atveria simuliakrų ir simuliacijos era, kurioje nebéra Dievo, atpažistančio saviskius, nebéra Paskutinio Teismo, atskursiančio klaudingą nuo teisinga, tikrovę nuo jos dirbtinio prisikėlimo, nes viskas jau mirę ir prisikele iš anksto.

Kai tikrovė nebéra tai, kas buvo, nostalgija īgyja tikrają prasme. Gausėja kilmés mitų ir realybės ženklų perteiklius. Gausėja tiesos, antrinio objektyvumo ir autentiškumo. Tikrumo, išgyventos patirties eskalavimas, figūratyvumo prisikelimas ten, kur išnyko objektas ir substancija. Patrakusi tikrovės ir referentiškumo gamyba, lygiagreti materialiosios gamybos patrakimui ir kartu ją lenkianti: tokia simuliacija iškyla mus dominančioje stadijoje – tikrovės, neotikrovės ir hipertikrovės strategija, visokeriopai dubliuojantį atgrasimimo strategiją.

Ranzis, arba prisikelimas rožinėmis spalvomis

Etnologija parodoksaliai vos nemirė vieną 1971-ųjų dieną, kai Filipinų vyriausybė nusprendė gražinti į pirmynkštį būvę, atstumti kolonistų, turistų ir etnologų, keletą tuzinų tasadžių genties čiabuviu, ką tik atrastų džiunglių glüdumoje, kur jie pragyveno penkis šimtus metų nesusidurdami su kitais žmonių giminės atstovais. Tai buvo padaryta patarūsiams antropologams, kurie matė, kaip menkausias kontaktas ardo čiabuvijų bendruomenė tarsi mumija grynas oras.

Kad gyvuočių etnologija, turi žuti jos objektas, kuris mirdamas keršija už tai, kad buvo „atrastas“ ir savo mirtimi meta iššukį mokslui, norinčiam jį sučiuopti.

Turbūt kiekvienas mokslas pasmerktas balansuoti ant paramos briaunos, kai suvokiamas pamāžu išgaruoja jo objektas ir, jau išnykės, pasmerkia mokslą negailestingai reverzijai. Jis kaip Orfejas visuomet atsisuka per anksti, ir jo objektas kaip Euridiukė vėl nugrimzta į pragara.

Nuo šio pragariško parodokso ir norėjo apsisaugoti etnologai, apjuosdami tasadžių gentį neliestu miškų kordonu. Niekas jų nebepalies: [iškasenų] telkinys uždaromas kaip kokia šachta. Mokslas netenka brangaus turto, bet objektas bus išsaugotas, – praraistas mokslui, tačiau neprarades savo „nekaltybės“. Tai jokia auka (mokslas niekuomet nesiaukoja, jis tik žudo), tiesiog simuliuoja savo objekto paukoiumas, kad būtų išgelbėtas realybės principas. Natūralioje aplinkoje užsaldyti tasadžių mokslui pasitarnaus kaip tobulas alibi, kaip amžina garantija. Čia prasideda antietnologija, kuri nekada nebeužsibaigia ir kurią skirtingai liudija Jaulinas, Castaneda arba Clastres. Kad ir kaip ten būtu, mokslas evoliucijos logika yra tokia, kad mokslas vis labiau tolsta nuo savo objekto, kol galės visiškai be jo apsieiti: kuo toliau, tuo fantastiškesnė jo autonomija – jis virsta gryna savo forma.

Šitaip sugražinti į getą indėnai, uždaryti stikliniame ne-paliesto miško karste, vėl tamprā modeliu simuliuočių virusi laivauzduojamus indėnus prieš išveržiant etnologijai. Šioji leidžia sau prabanga išskūnyti anapus savec pačios, „laukinėje“ iki indėnų, kuriuos jų visiškai iš naujo atrado, realybeje – laukiniui, kurie turi būti dėkingi etnologijai už tai, kad jie vis dar tebera laukiniai: koks posūkis, kaip triumfuoją mokslas, turėjės, atrodytu, juos sunaikinti!

Žinoma, tie laukiniai gyvi numerė: *mirtinai užsaldyti, kriogenizuoti, sterilizuoti, apsaugoti, jie tapo referentiniais simuliakrais, o pats mokslas – gryna simuliacija*. Tas pats atsitiko Creusot, muzejuje „po atviru dangum“, kur buvo muziejifikuoti, kaip savo epochos „istorinių“ liudytojai, ištisi darbininkų kvartalai, metalo apdirbimo gamyklu rajonai, ištisia kultūra, vyrų, moterys, vaikai, su savo gestais, kalbėsena ir popročiais, gyvi, bet suakmenėję kaip momentinėje nuotraukojė. Nuo šiol muziejus, nebeturintis geometriškai apibrėžtos vietas, pliūti visur tarsi koks gyvenimo matmuo. Taip ir etnologija nebeapibrėžama kaip objektyvus mokslas, o, atskirklaus savo objekto, imasi bet kokiu gyvybės formu ir virsta nematoma, tarsi koks visur esantis ketvirtasis – simuliakrų – matmuo. *Mes visi esame tasadžiai*, indėnai, kurie vėl tapo tuo, kuo buvo, ty. kuo juos paverčė etnologija – indėnais-simuliakrais, galiausiai paskelbusiai universalia etnologijos tiesa.

Mes visi esame bandomiejų triušiai, kuriuos po miriusių skintybių ir jų priskelimo ženklu savo pamėkiška šviesa nutviesė etnologija, arba antietnologija, esanti vien gryna triumfuojančios etnologijos forma. Būtume be galo naivūs teškodamis etnologijos tarp laukinių arba kur nors trečajame pasaulyje – jų yra čia, visur, metropolijoje, tarp Baltujų, visiškai inventoriizuotame ir ištirtame, o paskui *dirbtinai prikeliamo tikrovės pavidalu* pasaulyje, kuriame klesti simuliacija, tiesa virsta hallucinacija, šantažuojama tikrovė, nužudoma ir istiliškai (istoriškai) vėl tyrimėjama kiekviena simbolinė forma –

pirmomis aukomis tapo, *noblesse oblige*, laukiniai, bet ilgai-nui – ir visos Vakarų visuomenės.

Tačiau kartu etnologija duoda mums paskutinę ir vienintelę pamoką atskleisdama paslapčių, kuri ją žudo (ir kuria laukinių žino geriau negu jūnai): mirusieji keršia.

Mokslo objekto ikalinimas tolygus bepročiu arba minrusiu iškalinimui. Kaip visa visuomenė nepagydomai suserga žvelgama į beprotynės veidrodį, taip moksliui teliaka mirti nuo užkrato, kuri skleidžia mirštantis objektas – apverstasi jo veidrodis. Iš pažiūros mokslas valdo objekta, tačiau būtent pastarasis persmelkia moksľą iki pat gelmių nesamoningos reversijos būdu, i negyva, ratu judantį užklausimą teatsilėp-damas negyvais, ratu judančiais atsakyti.

Niekas nesikeičia, jeigu visuomenė sudaužo beprotynės veidrodį (panaikina prieglaudas, suteikia žodį pamiesiliams ir t.t.), ir niekas nesikeičia, jeigu mokslas, atrodytu, sudauso savo objektyvumo veidrodį (pasinaikindamas objekto akivaizdoje, kaip Castanedos atveju, ir pan.) ir pripažista skirtybę. Iškalinimą pakeičia paskiras, pasklidas, nepaslankus mecha-nizmas. Žiungiant klasikinei etnologijos institucijai, šioji išlieka antietnologijos pavidalui, užsibrėžusi visur vėl idiegti fiktyvą skirtybę, laukinių fikciją, kad nuslepčia faktą, jog būtent šis, mūsu pasaulis savaip vėl virtos laukiniu, nusiaubtas skirtybės ir mirties.

Štai, prasimetus originalo išsaugojimu, buvo uždrausta lankytis Lascaux olose, tačiau čia pat, už penkių šimtų metru, išrausta tikslį jų kopija, kad visi, kas nori, galėtų jas apžiūrėti (pažvelgiame pro akute į autentišką ola, paskui aplankome atkurta visuma). Visai gali būti, kad originalių olų atminimas ispaudžiamas ateities kartų protuose, tačiau dabar nebéra jokio skirtumo: susidvejimo pakanka, kad tiek vienos, tiek kitos virstų dirbtiniemis.

Neseniai mokslas ir technika buvo mobilizuoti, siekiant išgelbėti Ramzio II mumiją, keletą dešimtmiečių dūlėjusią

muzejaus fonduose. Vakarus apėmė panika pagalvojus, kad nėra gebės išgelbėti to, ką simbolinė sfera, paslėpusi nuo akių ir dienos šviesos, ištengė išsaugoti keturiadėšimt amžių. Ramzis mumis nieko nereiškia, neįkainojama yra tik mumija, nėra ji garantuoja, kad kaupimas turi prasmę. Visa mūsų linijukumo ir kaupimo kultūra žlunga, jeigu mes negalime sandeliuoti praeities atvirame ore. Štai kodėl faraonai turi būti išbraukti iš jų kapų, mumijos – iš jų tylos. Štai kodėl reikia jomų ekshumuouti ir atiduoti jiems karinę pagerbą. I juos kesi-nai ne tik kriminai, bet ir moksłas. Tik pasislėpę nuo žmonių akinių jie galėjo tūkstantmečius stabdyti puvimo proceso, o tai reiškė, kad jie valdo visą mainų su mirtimi ciklu. O mes tegamime pasitelkę moksľą stengtis, kad būtų *attitaisyta* mumijoms padaryta žala, tai yra atstatyta *matoma* tvarka, nors balzama-vimas buvo mitinis veiksmas, kuriuo siekta nemirtinguma autelkti *paslēptam* matmeniui.

Mums reikalinga regima praeitis, regima tasa, regimas kilmes mitas, kuris sutvirtintu mūsų tikejimą savo tikslais. Kadangi gilumoje mes niekada jais netikėjome. Kodėl mumijai buvo surengtas istorinis sutikimas Orly oro uoste? Kadangi Ramzis buvo didis despotas ir karvedys? Žinoma. Bet ypač kodėl, kad mūsų kultūra, bandydama pasiglemžti šią pragai-šios galybę, svajoja apie tvarką, kuri naturėjo su ja nieko bendro ir kuriaj ji sunaikino ekshumuodama *kaip savo pačios prailtų*.

Ramzis mus žavi tuo, kuo Renesanso laikų krikščionis Javčio Amerikos indėnai, tos (žmogiškos?) būtybės, niekados neįpažinusios Kristaus žodžio. Taigi pradžioje būta akimirkos, kai kolonizatorius stulbino ir kvaitino pati galimybę išvengti universalaus Evangelijos įstatymo. Atsakas i tai galėjo būti dvejopas; arba pripažinti, kad Istatymas nėra universalus, arba išnaikinti indėnus ir taip pašalinti ikalčius. Dažniausiai pasitenkinta juos apkrikštysti ar net paprasčiausiai atrasti – to pakak, kad jie pamažu išnyktų.

GO46

VU Biblioteka
Filosofijos fakulteto
RENDRO biblioteka

Taigi pakako Ramzį ekshumuoti ir muziejifikuoti, kad jis būtų sunaikintas. Nes mumijų nesupūdo kirmuinai: jos miršta transplantavus jas iš stabilių simbolinės sferos, valdančios puvimą ir mirtį, į istorijos, mokslo ir muziejaus sferą, mūsų sferą, kuri nebevaldo nieko, kuri temoka pasmerkti tai, kas ējo pirma jos, puvimui ir mirčiai, o paskui bandyti prikelti pasitelkus moksla. Civilizacija, neturinti paslapčių, pragašttingai smurtauja pries bet kokias pastaptis, išliedama visos civilizacijos neapykantą savo pačios pamatams.

Kaip etnologija dedasi atsisakanti savo objekto, kad labiau ištvirtintų gryna forma, taip ir demuziejifikacija tėra dar viena dirbtinumo spirales ivija. To patvirtinimas – Saint-Michel de Cuxa vienuolynas, kuri nepaisant didelio išlaidų ketinama pargabentiiš Niujorko Cloisters ir vėl iškurdinti „pirmapradėjė vietoje“. Ir visi turi džiaugsmingai pritarti tokiai restituicijai (kaip ir „eksperimentinei kampanijai atskovoti šaligatvius“ Eliziejaus laukuose). Jeigu kapitetilių eksportavimas iš tikrųjų buvo arbitralus aklas, jeigu Niujorko Cloisters tikrai yra dirbtinė īvairiausių kultūrų mozaika (atitinkanti kapitalistinio vertės centralizavimo logika), tai dar dirbtinesnis atrodo juo gabenimas atgal, ten, iš kur jie kile: tai totalus simuliakras, sudarantis su „realybė“ uždara rata.

Geriau būtų buvę vienuolyne palikti Niujorke, simuliuojoje aplinkoje, kuri bent nieko neklaidintu. Jo pargabenimas tėra dar viena gudrybė, bandymas elgtis, tartum nieko nebūtų ivyke, ir noras pasiduoti retrospektyviai haliucinacijai.

Štai amerikiečiai giriasi, esą indėnu jau yra tiek pat, kiek jų buvo prieš juos nukariaujant. Viskas nušluojama ir pradedama iš naujo. Jie net giriiasi pasieksią daugiau – indėnu būsią daugiau nei anais laikais. Taip bus irodytas civilizacijos pranašumas: jų pagamins daugiau indėnu, negu šie patys ištengę pagaminti. (Likimo patyčia – tokia perprodukcia yra dar vienas būdas juos sunaikinti, nes indėnu, kaip ir bet kuriuo kituoje gentinėje kultūroje, grupės narių skaičius yra ribojamas

(*privalomasis kiekvienam „nevaldomam“ jo augimo protrūkui – prisiminkime išių genties atvejį.)
Taigi, kad ir kur būtume, mes gyvename visatoje, keistai panašioje į originalą – dalykus čia dubliuoja jų pačių scenos filiu. Tačiau antrininko buvimas nereiškia, kaip kad sako tradicija, jog jų mirtis neišvengiamai – jie jau apvalytai nuo savo mito, labiau negu nuo savo gyvasties; plačiau šypsantys, autentiškesni savo modellio šviesoje, kaip veidas, kuriuo žiniokai laidotuviu biuro tarnautojas.*

Hiperlikrovė ir išvaizduojamybė

Diariellendas yra tobulas modelis, kuriame susipina visų laiponių simuliakrai. Pirmiausia iliuziju ir fantazmu žaismas: pilotai, kino teatras Frontière, Future World ir t.t. Laikoma, kad šis vaizduotes pasaulis yra renginio sėkmės laidas. Tačiau minius, be abejo, pirmiausia sutraukia socialinis mikrokosmos, religinis, miniatiūrizuotas megavimasis realia Amerika, jas vargais ir džiaugsmais. Statote mašina išorėje, atstovite eilę viduje, liekate vienai vienas išejės pro duris. Vienintelė fantasmagorija šiame išvaizduojamame pasaulyje yra meilė hamais ir šiluma, kuria alsuojia minia, bei pakankama ir kartu per tekinė niekučių gausa, skirta žadinti lankytoujų jausmams. Totalus kontrastas su absoliučia automobilių stovėjimo aikštėmis – tikra koncentracijos stovykla – vienatve. Tikriau, vidu-
jų – kėlisa niekučių galerija magnetizuoją ir nukreipia minios įtakas, o išorėje – vienatve, nukreipta į vienintelį niekutį – automobili. Nepaprastas sutapimas (nors, žinoma, čia kalti vieną visata, veikiantys apžavalai): ši užsaldytą vaikišką pasaulį sugalvojo ir sukūrė žmogus, šiandien iргijau kriogenizuotas, Waltas Disney'us, kuri nuo prisikelimo skiria 180 termometro punktai.

Taigi Disneylende visur, net individu ir minios morfologi-
joje, galima ižvelgti objektyvų Amerikos profilių. Čia miniatiū-
romis ir komiksais aukštinamos visos jos vertybės. Nuramdytos
ir išbalzamuotos. Štai kodėl įmanoma atlikti ideologinę Dis-
neilendo analizę (puikiai su tuo susidorojo L. Marinas knygoje
Utopiques, jeux d'espaces): tai amerikietiško gyvenimo būdo
santrauka, amerikietiškų vertybų panegirika, idealizuota prieš-
tarinos realybės transpozicija. Savaimė suprantama. Tačiau
už šito slypi kas kita, šis „ideologinis“ sietas pridengia *trečiojo
laipsnio simuliaciją*. Disneylendas egzistuoja tam, kad nuslepę,
jog pati „realioji“ šalis, visa Amerika, yra Disneylendas (šiek
tieki panaštais kaip kalėjimai egzistuoja tam, kad nuslepę, jog
visas sociumas savo banalia visa apimantia esamybę yra kali-
nimo institucija). Disneylendas pateikiamas kaip išvaizduo-
jamybė norint ištinkinti, kad visa kita yra tikra, nors, tarkim, koks
nors Los Andželas ir visa jų supantį Ameriku jau nebéra realūs,
o priklauso hipertikrovės ir simuliacijos sferai. Siekiama nebe-
klaidingai reprezentuoti tikrovę (taip buvo ideologijos paskirtis),
o nuslepęti, kad tikrovė nebéra tikrovė, kitaip tariant, išgelbėti
patį realybės principą.

Disneylendo išvaizduojamybė nėra nei tikra, nei kliaudinga,
tai atgrasinimo mašina, išvesta į sceną tam, kad priešais ja-
būtu atgavinta tikrovės fikcija. Štaikodėl ta išvaizduojamybė
tokia debiliška, štai iš kur toks infantilus jos nuosmukis. Ji
vadina save vaikų pasauliu, nes nori ištinkinti, esą suaugę gy-
vena kitame, „realiam“ pasaulyje, ir nuslepęti, kad tikrojo
vaikšumo esama visur ir kad būtent pačių suaugusiųjų
nesubrendimas gena juos čia lankytis, vaidinti vaikus, sten-
giantis šia fantazija užgožti savo tikrųjų infantiliškumą.

Beje, yra ne tik Disneylendas, bet ir Burtų Kaimas, Stebuklų
Kalnas, Jūrų Pasaulis – Los Andžela iš visų pusų supa savo
tiškos vaizduotės jėgainės, tikroviškumu, tikrovės energija
maitinančios miesta, iš kurio teliko nepaliaujamo, nerealaus
judėjimo tinklas – štai ir visa paslapčis – neapsakomų mastų

inėjimai be erdvės, be matmenų. Šiam miestui, neišsiverčiančiam
buvo laiprastu ir atominiu elektriniu, be kino studijų, virtusiam
galop vienu milžinišku scenarijuumi ir begaliniu *travellingu*,
nebelia ir šios senos išsivaizduojamybės – kaip simpatinė nervų
sistemos, nuauostos iš vaikystės signalu ir netikrų fantazmu.

Disneylendas – tai išsivaizduojamybės atgaivinimo erdvė, pa-
jaukti į kitur ir net čia esančias atliekų perdibrimo gamyklas.
Šiaudien antrinis atliekų perdibrimo ciklas yra visu privalo-
juo, o juk sapnai, fantazmai, istorinė, pasakinė, legendinė vaikų
ir suaugusiųjų vaizduotės sfera yra atlieka, pirmoji didelė hi-
perrealios civilizacijos toksiška atmata. Disneylendas yra šios
hiplijos funkcijos prototipas mentaliniame lygmenyje. Tos pačios
hiplijos yra vis tie seksualinio, psichinio, somatinio perdibrimo
institutai, kurių knibždėtė knibždėtė Kalifornijoje. Žmonės nebe-
sustori vienas į kita, tačiau tam yra institutai. Jie nebelpiečia vienas
kitą, tačiau tam yra kontaktinė terapija. Jie nebevaikščio, tačiau
bokajoja ristelei ir t.t. Visur kas nors perdibama – prarasti suge-
laijomi, prarastas kūnas, prarastas socialumas arba prarastas
akomio pojūtis. Vėl atrandamas skurdas, askezė, laukimis natū-
ralumasis, kurio nebéra: štai jums natūralus maistas, sveikas
mūšias, jogą. Pasityvintina, tik antrinėje plotmėje, Marshalllo Sah-
linio mintis, kad skurda sukelia ne gamta, o rinkos ekonomika:
lentont čia, sofistikuojuose pergaile švenčiančios rinkos eko-
nikei paribiuose vel atsiranda skurdas/ženklas, skurdas/si-
mulokras, simuliujamas atsilikusiu elgesys (nepamirštant
iš markistinių tezų), kuris, prisidengęs ekologija, energetine
krize ir kapitalo kritika, ezoterine aureole vainikuoją egzote-
rinė kulturos triumfa. Tačiau gali būti, kad sistemos, kurios
apložinimo ženklai bus šis savotiškas nutukimas arba ne tikė-
tina keičiasių teorijų bei praktikų sambūvis, atliepiantis ne-
išskirtinai prabangos, dangaus ir pmingų sajungai, ne tiketinai
prabangiam gyvenimo sumaterialėjimui, retai pasitaikantiems
prieštaravimams, – tokios rūšies sistemas laukia precedento ne-
turūti mentalinė katastrofa, mentalumo implozija ir involucija.

Politinis užkeikimas

Watergate'as*. Tas pats Disneilendo scenarijus (vaizduotės efektas, nuslepiantis, kad nebéra realybės nei šiapus, nei anapus dirbtinai nubrėžto perimetru): čia turime skandalo efekta, nuslepiantį, kad nėra jokio skirtumo tarp faktų ir jų demaskavimo (tiek CŽV, tiek *Washington Post* žurnalistai naudoja tuos pačius metodus). Tas pats veiksmas, kuriuo siekiama skandalu atgaivinti moralinių ir politinių principų, o vaizduotės sfera – skęstanti realybės principą.

Demaskuojant skandala visuomet pagerbiamas istatymas. O Watergate'o atveju ypač sėkmingai išdiegtą mintis, jog Watergate'as buvo skandalas – šia prasme tai būta tiesiog ne-girdėto masto sąmonės užnuodijimo operacijos. Pasauliu išvirkšta dar viena didelė politinės moralės dozė. Galėtume pritarti Bourdieu teiginiu „Kiekvienam jėgų santykui būdinga tai, kad jis slepia save patį ir visą savo galia įgauja tik todėl, kad tai daro“, suvokdami ji taip: nemoralus, skrupulu nepripažintantis kapitalas gali veikti tik moralinės superstruktūros priedangoje, ir kiekvienas, atgaivinantis šią viešąją moralę (plikiindamas, demaskuodamas ir t.t.), nenorėtų pasitarnauja kapitalo tvarkai. Kaip *Washington Post* žurnalistai.

Bet ir tai tėra dar viena ideologinė formulė, nes ja išsakdamas Bourdieu „jėgų santykį“ laiko tiesa, būdinga kapitalizmo viešpatavinui, ir demaskuoja patį tą santykį kaip skandalą – kitaip sakant, Bourdieu pozicija tokia pat deterministine ir moralizuojanti, kaip ir *Washington Post* žurnalistų. Jis irgi

* Taip vadinamas JAV ivykes politinis skandalas. Vašingtone, Watergate demokratų partiją 1972 metais buvo išengusi rinkimų kampanijos biura. Respublikonų naudai jis buvo apiplėstas. Prezidentas Nixonas ilgai neigė, kad Baltieji rūmai ir jis pats buvo susiję su šiuo nusikaltimu. Tačiau prezidento bendradarbių prisiaučimimas bei pokalbių išraiški, kad jis melavo, ir pagreitino jo atsistatydiniu 1974 metais.

imai kuopti, atkuria moralinę, tiesos tvarką, skatinančią ikonai simbolinių socialinių tvarkos smurta, gerokai pranokštant visus jėgos savykius, kurie moralinei bei politinei žmonių harmonijai tėra laki ir nereikšminga konfigūracija.

Kapitalas iš mūsų teriekalauja, kad laikytume jū racionaliu išbuvo kovotume su juo racionalybės vardan, laikytume jū moraliu arba kovotume su juo moralės vardan. Nes tai viena iš þyl, o galina tai persakyti ir kitaip: kadaise stengdavomės diomuliutioti skandalą – šiandien stengiamės nuslepsti, kad tai nėra skandalas.

Reikia žutbūt pasakyti: Watergate'as nėra skandalas, nes kaip tik tai visi stengiasi nuslepsti, šia disimuliacija maskuodami, kad moralė darosi vis reiklesnė, kad stipréja moralinė pamika prialojant prie pirminės kapitalo scenos: momentalus jo žiauhumas, nesuvokiamas nuožmumas, fundamentalus amoralumas – būtent tai yra skandalingo, nepriimtina sistemai, paramolės ir ekonomikos lygiavertis̄kumu, kuris, pradinant Švietimo epochas teoriją, baigiant komunizmu, yra kai nuoliskos minties aksiomą. Kapitalui visiškai nusispauti į jam priskiriamą sutarties idėją – tai pabaissiškas projektas be principų, ir nieko daugiau. Tiesiog „šviesuoliška“ mintis bando ji kontroliuoti primesdama jam tam tikras taisykles. Ir tais prieškaštų lietus, kuris šiandien pakeitė revoliucinę mintį, iš esmės taip pat kaltina kapitalą nesilaikant žaidimo taisykliai. Valdžia nėra teisinga, jos teisingumas – tai klasinis teisinumas, kapitalas mus eksplotuoja ir t.t.” – tarytum kapitalas buvo sudares sutarti su visuomenė, kuria valdo. Kaire atkiša kapitalui lygiavertis̄kumo veirdrodi, tikėdamasi, kad jis užsikabins, kad išstraucks iš sia socialinės sutarties fantasmagorija ir išsisi vykdysti isipareigojimus visai visuomenei (o tada neberėkia revoliucijos: pakanką, kad kapitalas sutiktu su racionaliai mainu formule).

Pats kapitalas niekada nebuvovo sudareęs sutarties su šia visuomenė, kurioje jis viešpataujia. Kapitalas – tai raganyste

socialinio saito viduje, tai *iššūkis visuomenei*, ir iš jų turime atitinkamai atsilipti. Tai nėra skandalas, kuri turėtume demaskuoti vadovaudamiesi moraliniu ar ekonominiu racionalumu, tai iššūkis, kuri turime priimti vadovaudamiesi simboliskumo desniu.

*Negatyvumas spirale – Möbius**

Taigi Watergate'as tebuvo spastai, kuriuos sistema pasprendė savo priešininkams – skandalo simuliacija atgaivinimo tikslais. Filme įtakėlio personažas „Didžioji gerklė“, kuris buvo apibūdintas kaip Respublikonu pilkasis kardinolas, manipuliujantis kairiaisiais žurnalistais, kad atskiratytu Nixonu, – o kodėl ne? Galimos bet kokios hipotezės, bet ši tikrai nereikalinga: pati kairė nejučiomis puikiai atlieka dešinės darba. Beje, būtų naivu čia ižvelgti suvedžiotą svarią sąžinę. Nes dešinė irgi nejučiomis atlieka kairės darba. I visas manipuliavimo hipotezes galima pažvelgti tiek iš vienos, tiek iš kitos pusės, ir taip be pabaigos. Nes manipuliacija yra banguojantis priežastingumas, kuriamo pozityvumas ir negatyvumas gindo ir užlieja vienas kita, kuriamo nebéra nei aktyvaus, nei pasyvaus prado. Tik *arbitraliai* sustabdžius šį sūkuriuojantį priežastingumą galima išgelbėti politinės realybės principą. Tik *similiuojant* ribota, konvencionalų akirati, kuriamo veiksmo ar ivykio prielaidos ir padariniai yra numatomai, galima išsaugoti politikos itikėtinuma (ir, žinoma, „objektyviai“ analize, kova ir t.t.). Tačiau išvaizduokime, kad visas nesvarbu kokio veiksmo ar ivykio ciklas patalpintas sistemoje, kurioje nebéra linijinio tėstinumo ir

elektinio poliariskumo, laukė, kuri sudarė *simuliacija* – tada ikišlo pabaigoje išgaruoja bet kokia determinacija, baigiasi bet koks aktas, prieš tai visus apdalijęs naudą ir išsibarstęs į vietas pusės.

Bombos susprogdinimas kur nors Italijoje – ar tai būtų kairiųjų ekstremistų darbas, ar dešiniųjų provokacija, o gal centrofilų inscenizacija, kuria siekiama diskredituoti teroristus ir paramstyti savo susvyravusia valdžią, ar net visuomenės atnupjumo šantažas pagal policijos scenarijų? Teisingi yra visi frando nei irodymu paieška, nei objektyvus faktai. Nes mes paklostame simuliacijos logikai, nebeturinčiai nieko bendro su faktų logika ir argumentų kalba. Simuliacijai būdinga tai, kad *modelis*, visi modeliai *eina pirma* mažiausio fakto – iš pradžių yra modeliai, jų cirkuliacija orbita visai kaip bombos sukurta aplink išykį tikrą magnetinį lauką. Faktai nebeturi truktorijos, jie gimsta modelių šankritoje, viena vienintelį faktą gali pagimdyti visi modeliai iš karto. Modelis užbėga į priekį eina pirmą faktą, tarp jų ivyksta trumpas sujungimas, nebehalona atskirti, kur vienas, o kur kitas (nebėra prasmminio atnoko, dialektinės polarizacijos, negatyvaus ištelektrimimo, antagonistinių polių implozijos) – štai kodėl kiekviena kartą manomos visos, net pačios prieštarinčiausios interpretacijos – viena iš teisimogos ta prasme, kad jų tiesos, atsiradusios pagal modelių paveikslą, keičia viena kitą visuotiniame cikle.

Komunistai užsipuola socialistų partija, tarsi norėtu suarodyti kairiųjų sąjungos vienybę. Jie skelbia mintį, esą tokią rezistenciją žadina radikalesni politiniai reikalavimai. Tiesą sakant, jie taip elgiasi, nes nenori valdžios. Tačiau ar jie nenori jos susiklosčius aplinkybėms, kurios nepalankios viename kairiesiems arba jiems, kol jie priklauso Kairiųjų lajongai, – ar jie jos nebenori apskritai? Berlinguerio pareiškimai „Nereikia bijoti, kad komunistai paima valdžia Italiuje“ reiškia:

* Turimas omens A.F. Möbius – XIX amžiaus vokiečių matematikas, astronomas, sukonstravė vienpusio paviršiaus pavyzdį (vad. Möbiuso lapa).

- kad nėra dėl ko baimintis, nes atėjė į valdžią komunistai nieko nepakeis jos fundamentaliaiame kapitalistiniame mechanizme;
- kad nėra jokio pavojaus, jog jie kada nors ateis į valdžią (nes jie to nemori) – o jeigu taip atsitiks, tai jie imsis valdyti tik pagal īgaliojimą;
- kad, tiesą sakant, valdžia, tikroji valdžia nebeegzistuoja, tad nebera jokio pavojaus, jog kas nors įtakos ar perims;
- bet reiškia ir tai, kad: Aš, Berlingueris, nebijaus išvysti komunistus prie Italijos valdžios vairo, – štai gali pasirodyti savaimė aišku, bet ne viskas taip paprasta, nes tai gali reikšti priešingą dalyką (čia nereikia jokios psychologinės): *aš bijau išvysti komunistus prie valdžios vairo (ir esama svariu priežasčiu, kurias pripažista net komunistas).*

Teisinga yra ir viena, ir kita, ir trečia. Štai kokia paslaptais gaubia šį diskursą, kuris nebéra vien dviprasmis, – kaip gali atsiskirti su politiniai diskursais, – jis išreškia apibrežtos pozicijos atžvilgiu, apibrežtos diskursyvinės laikybos negalimybę. Ir tokia logika nėra būdinga tik vienai ar kitai partijai. Ji persmelkia visus – nori jie to ar nerori – diskursus.

Kas iveiks šią painiavą? Gordijaus mazga buvo galima bent jau perkirsti. O perkirpus pusiau Möbiuso lapa, atsiranda papildoma spirale, tačiau paviršiai ir toliau lieka reversiški (mūsų atveju tai tolydus hipotezijų reversiškumas). Ar tai simuliacijos pragaras, kuriamie viešpataujia nebe kančia, o subtilus, pragažtingas, nesučiuopiamas prasmės iškraipymas⁴, kai net Burgoso nuteistuosis galima laikyti Franco dovana Vakarų demokratijai, kuri apsidžiaugė proga atgavinti savo pačios susvyrravusio humanizmo pamatus, tačiau

⁴ Nebūtinai prasmė išvaroma į neviltį – dažnai improvizuojama prasme, neprasme, keletu vienalaikių ir viena kitą panaikinančių prasmiu.

lyktu konsolidavo Franco režima, savo pasipiktinimo kūpius protestais paskatindama plačuosius Ispanijos sluoksnius auglausti prieš užsienio intervenciją? Kur slipyti to tiesa, kai tokie suokalbiai nuostabiai susimezga net ho jū autorui žimios?

Bisistema ir kraštutinė jos alternatyva susijungia kaip dvi kroto veidrodžio kraštiniės, „nuodėminga“ kreive išlinksta magnetinė, cirkuliariuota politinė erdvė, kurioje dešinė virsta kaire į atvirkščiai, tarsi blogasis komutacijos genijus viešpatauja iškraipymas, visa sistema, kapitalo begalybė persilenkė ir užklajo savo pačios paviršiu, ji nebesuskaiciuojaama. Jei ar ne tas pat atsitinka su geismu ir libido erdve? Susijungia želėmas ir verte, geismas ir kapitalas. Susijungia geismas ir latatymas, mėgavimasis – istatyto transformacijos galutinė stotelė (štai kodėl jo taip dosnai patiekama šiandienos meino) tik kapitalas mėgaujasi, kalbėjo Lyotard'as prieš ateinant i būvlą minčiai, jog dabar *mēs* mėgaujamės kapitalu. Pribložiantis geismo nepastovumas Deleuzeo tekstuose, mislingas vienamas, kai „savaimė revoluicinės ir lyg netyčia norintis to, ko nori“ geismas ima geisti būti slopinamas ir persmelkia patanojines bei fasištines sistemą? Klastingas iškraipymas, iš geismo revoliucija atvedantis prie to paties pamatinio aviprasmiškumo, kuri atveria ir kita, istorinė, revoliucija.

Všiu referencinių diskursų susipina cirkularinėje, *mōbiuje priekurtoje*. Seksas ir darbas dar ne taip seniai buvo nesuitinkomai priešingi terminai, o šiandien jie abu ištrypsta tos pachos paklausos bangoje. Kitados diskursas apie istoriją stiprybės semdayosi tūžmingai prieštaraudamas diskursui apie prigimti, geismo diskursas – priešpriesindamas save valdžios diskursui, o šiandien jie keičiasi savo signifikantais ir scenarijais.

Pernelyg ilgai trukę pereiti per visą negatyvaus operacio-nalumo spektrą, išvardytii visus atgrasinimo scenarijus, kurie, kaip tas Watergate'as, merdinti principą bando atgaivinti

pasitelkdami susimiliuota skandala, fantazmą, žmogžudystę, taigi negatyvumą ir križe naudodami kaip koki gydymo hormonais kursą. Tikrovė visuomet grindžiama įstivaizduojamybė, tesa – skandalu, išstatymas – jo pažeidimu, darbas – streiku, sistema – jos krize ir kapitalas – revoliucija, o kitais atvejais (prisiminkime tasadžius) etnologija – atimant iš jos objekta, jau nekalbant apie:

- teatro grindimą antiteatru,
- meno – antimenu,
- pedagogikos – antipedagogika,
- psichiatrijos – antipsichiatrija ir t.t.

Visa pavirsta savo priešingybe, kad tik išliktu „apvalytu“ pavidalu. Visos valdžios, visos institucijos apie save kalba nei gimo terminais, bandydamos mirties simuliacija išvengti savo tikroios agonijos. Valdžia gali suvaidinti savo pačios smurtinę mirtį, kad tik atrastų egzistencijos ir teisėtumo prošvaistę. Imkime Amerikos prezidentus: Kennedžiai mire, nes juose dar slypėjo politinis matmuo. O kitiemis – Johnsonui, Nixonui, Fordui – teliko marionetiniai pasikėsinimai ir simuliuoti nužudymai. Bet jems ir tokia išgalvotos grėsmės aura buvo reikalinga, kad galėtų nuslėpti, jog jie tėra valdžios iškamšos. Ankstišiau karalius turėdavo mirti (Dievas taip pat), ir čia slypėjo jo galia. Šiandien jis iš visu jėgų dedasi mirštąs, kad išsaugotų valdžios *malone*. Tačiau ji jau prarasta.

Atšviežinti kraują savo mirtimi, pradėti cikla iš naujo pastelkus krizės, negatyvumo ir antivaldžios veidrodį – štai koks sprendimas (alibi) lieka kiekvienai valdžiai, kiekvienai institucijai, siekiančiai nutraukti ydingajį – savo neatsakomybės ir pamatinio nebuvimo, savo *déjà-vu* ir savo kadaise jau partirtos mirties – rata.

Tikroviškumo strategija

Kaip neįmanoma aptikti absoliuotaus tikroviškumo lygmens, tai p. neįmanoma išvesti į sceną ir iliuzijos. Iliuzija nebéra žaluma, nes nebegalima pati tikrovė. Čia susiduriame su *po-žime* parodijos, hipersimuliacijos arba agresyvios simuliacijos problema.

Pavyzdžiu: idomu, ar represinio aparato reakcija į simuliuotą ginkluotą apiplėšima nebūtų brutalesnė nei tikro aplėlimo atvejui? Juk pastaras tik griauna nusistovėjusia tvarka, pažeidžia nuosavybės teisę, o pirmasis kėsinasi į patį realybės principą. Pažėdimas, pavartota prievara nėra toks sunkus nusikalimas, nes jie kvestionuoja tik tikroviškumo *pažaliūjiną*. Simuliacija yra daug pavojingesnė, nes visuomet leidžia daryti prielaidą, kad ne tik tai, ką jি simuliuoja, bet ir *poti turka bei įstatymas galbūt, terę simuliaciją*.

Tačiau kaip išmatuoti grėsmės laipsni? Kaip dėtišs darant nusikalima ir kaip po to tai irodyti? Simuliuokite vagystę, diolečių parduotuveje: o kaip itikinsite apsaugos darbuotojus, kad nusikalimas simuliuojamas? Nėra jokio „objektyvaus“ skirtumo: tie patys gestai, tie patys ženklai, kaip ir tikros vagystės atvejui; tiesą sakant, tie ženklai egzistuoja patys sau.

Organizuokite netikrą ginkluota apiplėšima. Pasitirkinkite, ar jusų ginklai niekam nepadarys žalos, paimkite patį patikimiausią įkaitą, kad žmogaus gyvybę jokiu būdu neatsidurtu pavojuje (kitaiap virš jūsų pakibis įstatymo kardas). Pareika-faukite išpirkos ir pasistenkite, kad kiltų kuo didesnis triukšmas – žodžiu, būkite kuo arčiau „tiesos“, kad galėtumėte patikrinti aparato reakciją į tobulą simuliakrą. Tačiau nieko neužinosite: išgalvotu ženklų tinklas neatskiriamai susipins su realiais elementais (policininkas, jus pamateš, tikrai šaus; kuris nors banko klientas neteks samonės ir mirs nuo širdies priepuolio; jums iš tikrujų sumokės jums nereikalingą išpirką),

žodžiu, jūs patys to nenorėdami akimirksniu atsidursite tikrovės sferoje, kurios viena funkcijų yra kaip tik praryti bet koki simuliacijos bandymą, suvesti viską į tam tikrą tikroviškumą – taip veikia pati nustatytoji tvarka, dar prieš išjungiant institucijoms ir teisiningumui.

Simuliacijos proceso ižvalgos negalimybę lemia tvarka, matanti ir suvokianti vien tikroviškumą, nes niekur kitur ji negali funkcionuoti. Nusikaltimo simuliacija (nustačius tokį faktą) bus baudžiamai švelniau (nes ji neturi „padarinių“) arba vertinama kaip teisingumo sistemos ižeidimas (sakyime, „be reikalo“ buvo sukeltos ant kojų policijos pajegos), tačiau ji *niekada nesustanka kaip simuliacija*, nes ši visiškai nelygiaverė tikroviškumui, taigi ir represijos prieš ją neįmanomos. Valdžia nepajęgi priimti simuliacijos iššūkio. Argi galima bausti už dorybės simuliaciją? O juک pati savaimė ji yra toks pat rimtas nusižengimas kaip ir nusikaltimo simuliacija. Parodija sulygina paklusimą ir pažemima, o tai yra pats sunkiausias nusikalimas, *nes taip amuliniojamas skirtumas, kuriuo grindžiamas istatymas*. Nustatytoji tvarka nieko negali padaryti, nes išstatymas yra antrojo laipsnio simuliakras, o simuliacija – trečiojo, anapus racionalių tikro ir netikro, anapus lygiavertisikumo, anapus perskyru, kuriomis vadovaujasi kiekviena visuomenė ir kiekviena valdžia. Būtent ten, *trūkstant tikroviškumo*, reikia ivesti tvarką.

Štai kodėl tvarka visuomet renkasi tikroviškuma. Kilus abejonėms, ji visuomet teikia pirmenybę šiai hipotezei (parodijui, kariuomenėje similiantais mieliau laikomas tikru bepročiu). Tačiau tai vis sunkiau daryti, nes jeigu dėl mus supančios tikrovės inercijos praktiškai neįmanoma ižvelgti simuliacijos proceso, tai teisinga yra ir priešinga (tokia reverzija būdinga simuliacijos mechanizmui, toks apvertimas grindžia ir valdžios bejegiškuma): *nuo šiol neįmanoma ižvelgti tikrovės proceso*, negalima ir irodyti, kad tikrovė egzistuoja.

Taigi nuo šiol visi ginkluoti apiplešmai, visi lėktuvų nurodymai tam tikra prasme yra simuliacija, nes iš anksto žinoma bu dekorativino ir ritualinio orkestravimo žiniasklaido eiga, iš anksto nuspėjamas jų surežisavimas bei galimi padariniai. Šios yra funkcionuoja kaip visetas ženkly, atsidėjusi pasi-kaštulimo ritualui ir visiškai nusigrežusi nuo savo „realaus“ tikrilo. Tačiau dėl to jų agresyvumas nesumažėja. Priešingai, vieto hyperrealiai išvykiai, nebeturintys nei apibrėžto turinio, nei dulkų tikslų, lūžiantys kaip spinduliuojančios kito prismėje išlėpia ir vadnamieji istoriniai išvykiai: streikai, demonstracijos, klišės (ir kt.⁵), jie nebeleidžia savej kontroliuoti tvarkai, kuriai pavaldi tik tikrovė ir racionalybė, priežastys ir tikslai, referentinių tvarkai, kuri gali primesti savo viešpatavimą tik referentiskumu, valdžiai, kuri gali viešpatauti tam tikrame apibrėžtame pasaulyje, tačiau nieko negali padaryti šiam neapibrėžtam simuliacijos atsikartojimui, šiam nesvariam būklui, kuris nebepaklūsta realios gravitacijos dėsniniui ir kultūrine pati valdžia baigia subyreti virsdama valdžios simu-⁶ hooja (nebesusijusia su savo tikslais bei uždaviniais ir atsi-⁷ dėlto atsiribojimo valdžia gali gintis vienintelii ginklu).

Vienintele strategija – iš naujo skieptyti visur tikroviškumą ir referentiskumą, ištikinti mus, kad sociumas yra realus, ekonomika – dalykas rūmataς, o gamyba – tikslinga. Dėl to valdžia teikia pirmenybę krizės diskursui, tačiau nepamiršta – kodėl ne? – ir kalbėjimo apie geisma. Kraštutinis valdžios šukis galėtų skambėti taip: „Jūsų geismai yra realybė!“, nes

⁵ Energetinė krizė, ekologinė situacija – visa, kartu paėmus, yra katastrofijos, to paties stiliaus (ir tiek patvertas), kaip ir tie, kurie šiandien paverte tikslių tikra auksą kasykla. Beprasmiskas ir varginantis darbas būtu interpretuoti juos kaip „objektyvios“ socialinės krizes ar net „objektyvaus“ katastrolos fantazmo atspindi. Reikėtų salygti visai priešingai: šiuolaikiniame diskurso *pasociumas organizuojamas pagal katastrofinio filmo scenarijų*. (Plg. M. Makarius, *La stratégie de la catastrophe*, p. 115.)

nereferentiniame pasaulyje net realybės ir geismo principu paimojimas nera toks pavojingas, kaip hiperrealybė, kuri yra užkrečiama. Reikia neprarasti principų, ir tada valdžia visuomet teisi.

O hiperrealybė ir simuliacija atgrasina nuo bet kokio principo, bet kokio tikslą ir atgręžia prieš pačią valdžią jos tiek laiko vykdymą atgrasinimo politika. Juk galu gale būtent kapitalas pirmasis per visą savo gyvavimą mito iš bet kokio referentiukumo, bet kokios žmogiškosios siekiams destruktyrizavimo, būtent jis sutrupino visas idealiasias perskyras tarp tikro ir netikro, tarp gėrio ir blygio ir jų vieton iškélé radikalų lygiavertiskumo ir mainų įstatymą – geležinį savo galios įstatymą. Kapitalas pirmasis įmėsi atgrasinimo, abstrahimo, ryšiu nukirtimo, teritorinių ribų ištynimo, nuvietinimo bei pan., išpuoselijės realybė, realybės principa, jis buvo pirmasis, kuris juos likvidavo išnailkindamas bet kokia varojimo vertę, bet koki realų (gamybos ir turų) lygiavertiskumą taip, kad mes justė juntame užstatu nerealumą ir manipuliacijos visagalybę. Na o šiandien ta pati logika dar aršiau atsigrežia prieš jį. Ir bandydamas įveikti šią katastrofinę spirelę paskutiniu realybės blyksniu, kuriuo pasiremia paskutinis valdžios blyksnis, jis tik gausina jos ženklius ir spartina simuliacijos žaismą.

Kol istorijos eigoje grėsmė kėlė tikrovę, valdžia žaidė atgrasimą ir simuliacią, visus prieštarovimus suskaldydama lygiaverčių ženklių gamybą. Šiandien grėsmė jai kelia simuliacija (pavojujus pradinti ženklu žaismo sūkuryje), ir valdžia vaidina tikrovės blyksuma, vaidina krizę, pergaminindama išgalgyvybės ar mirties klausimąs. Tačiau jau per vėlu.

Štai kodėl mūsų laikais taip isteriskai puolama produkuoti ir reprodukuoti tikrovę. Jau seniai prarado tikrąja prasmę votus socialinius, ekonominius, politinius uždavinius. Jai tai

moniliūnės ekonomijos *belle époque* klestėjusi verčių ir prekių gamybą. Kad ir kokią visuomenę paimtume, tebesitęsianti priekelė tikrovę, slystančia jai iš rankų. *Štai kodėl šiandien hiperrealia virsta pati „materialioji“ gamyba.* Ji išsaugo visus tradicines gamybos bruožus, visus diskursus, tačiau tai téra relikuota ancs gamybos sklaida (šitaip hiperrealistai sukuria halucinacija, panašiai į tikrove, tik praradusia visa prasmę ir žaves, visą reprezentavimo gylį ir energiją). Taigi simuliacijos hiperrealizma visur pertekliai haliucinuojantis tikrovės paramumas i pačią save.

Valdžia taip pat jau seniai tegamina panašumo i save ženklus ir kartu suklesti kitas valdžios pavidalas – kolektyvinė valdžios ženklių paklausa – tai šventa sajunga, atsinaujinanti valdžios išnykimo akivaizdoje. I ji stoja daugiau ar mažiau visi, baumindamiesi politinio žlugimo. Ir valdžios žaidimas yra gale virsta tiesiog *kritine* valdžios obsesija – ikyria jos minčios, jos išlikimo idėja išnykimo akivaizdoje. Kai ji visiškai išnykė, logiška būtu manyti, jog mus sups visuotinė valdžios halucinacija – kur tik pažvelgsi, jau ryškėja šio vaiduoklio kontūrai, spinduliuojantys potrauki jo atskratyti (niekas nuberoni) valdžios, kiekvienas stengiasi ja ipirsti kitam) ir nykiu nostalgiska baime jį prarasti. Tokia valdžios neturinčiu visuomenių melancholija jau karta leido atsirasti fašizmui, išvirkėtiusiam per didelę galingo referento dozę visuomenei, niekaičių negalinčiai nusikratyti gedulo.

Bilstant politikos sferai, prezidentas vis labiau panėšėja į pironyksčių visuomenių vadova, kuris yra *valdžios iškamša* (Chatterjee).

Vieni paskesni prezidentai apmokojo ir iki šiol apmoka Kenetholo nužudymą, tarsi ne kas kitas, o jie būtu jų pašalinė – norai tai gal ir neatitinka faktų, tačiau yra tiesa fantazmų

plotmėje. Reikia, kad ši praradima, ši suokalbija atpirktų savo simuliujamų nužūdymu. Nes pastrasis tik tokis ir tegali būti. Pasikėsinimai i prezidentus Johnsoną ir Fordą nepavyko, ir kyla mintis, jog jie gal ir nebuvu sureišiuoti, tačiau bent jau susimuluoti. Kennedyai mirė, nes jie kai ka lėkūnijo: politika, politinė substancija; tuo tarpu naujieji prezidentai tėra tos substancijos karikatūra ir marionetinis apvalkalas – idomu tai, jog ir Johnsonas, ir Fordas, ir Nixonas iš fizionomijos panašūs i beždžiones, valdžios beždžiones.

Mirtis niekada nėra absolitus kriterijus, bet šiuo atveju ji reikšminga: era tu, kurie mirė iš tikrujų, kaip tik todėl, kad juose glūdėjo mitinis matmuo, implikuojantis mirtį (ne iš romantinių paskatų, o paklūstant pamatiniam reversijos ir mainų principui) – Jameso Deano, Marilyn Monroe ir Kennedy'ų era jau praejo. Dabar stojo žmogžudystės, pagrižtos simuliacija, visuotinai paplitusios simuliacijos estetikos, nūžudymo-alibi era – alegoriškas mirties prisikelimas įvyksta tik tam, kad sankcionuotų valdžios institucijas, kurios be šito nebeturėtų nei substancijos, nei autonomiškos realybės.

Sureišiuoti pasikėsinimai i prezidentų gyvybę pirštu prikišamai parodo, kam Vakarams reikalinga negatyvybė: politinė opozicija, „kairieji“, kritinis diskursas ir t.t. yra simuliacinis kaltas, padedantis valdžiai išsiveržti iš ydingo rato, kuriame ja ikalino jos neegzistencija, jos pamatinė neatškomybė, jos „plūduriavimas“. Valdžia plūduriuoja kaip valiutos kursas, kaip kalbos okeanas, kaip teorijų fluktuacija. Tik kritika ir negatyvybė dar sekretuoja valdžios realumo fantoma. Jeigu jos dėl vienos ar kitos priežasties išseks, valdžiai nebėliks nieko kita, kaip juos dubtinai prikelti, sužadinti jų halucinacija.

Štai kodėl Ispanijoje vykdomos egzekucijos tebestimuliuoja Vakaru liberaliąja demokratija, agonijos konvulsijų tamponą

demokratiniu vertybų sistema. Šviežias kraujas – tačiau ar išnauj jo užteks? Visos valdžios nesulaikomai degraduoja, ir iš prancesa spartina ne tiek „revoliucinės jėgos“ (dažnai būna net priešingai), kiek pati sistema, užgriuvanti savo struktūras prievartos bangą, kuri aniliuoja bet kokią substanciją ir bet kokią išsklingumą. Negalima priešintis šiam procesui, negalima atstoti į kovą su sistema ir stengtis ją sunaikinti, nes šioji, kuri būdama nustojusi savo mirties, iš mūsų tik to ir telaukia, kad mes jai grąžintume mirtį, kad mes ją prikeltume savo neigimu. Tiala iš revoliucinėms *praxis*, galas dialektikai. Idomu tai, jog Nijkonui, kuris, regis, net nenuispelnė mirties nuo paties meneknusio, atsitiktinai pasitaikius nestabilios psichikos žmonės rankos (o tai, kad prezidentai krinta nuo nestabilios psichikos asmenų rankos – kas turbūt yra tiesa, – nepakeičia nėko). Historijoje: inuringi kairiųjų bandymai atskleisti po tuo akypinti dešimtųjų samokslą tuščiai drebina ora, nes visais laikais mirtį valdžiai atnešdavo ar pražūtį jai pranašaudavo, ar pan. ne kas kitas, kaip paminišliai, bepročiai arba neutrotikai, atliekančius ne mažiau fundamentalią funkciją negu prezidentai), vis dėlto buvo ivykdinta ritualinė mirties bausmė pastatekus Watergate'o byla. Watergate'as – tai dar vienas valdžios ritualinio nužudymo mechanizmas (šiuo atžvilgiu Amerikos prezidento institucija labiau už europietiškąją diržinio nervus: ja lydinti prieverta ir likimo vingiai būdingi pirmynkštę bendruomenių valdžiai, laukinių ritualams). Tačiau apkalta – tai ne žmogžudystė: ji vykdoma konstituciniu kolon. Nepaisant to, Nixonui pavyko pasiekti tikslą, apie kurį avėjo kiekviena valdžia: būti traktuojamam gana rimtai, kelti vienai ar kitai grupei grėsmę, gana mirtiną, kad viena dieną būtu nušalintas, apkaltintas ir likviduotas. Fordas nebeturėti nejį tos galimybės: jam, jau mirusios valdžios simuliakrui, lelika apsistatyti ženklais, signalizuojančiais smurtinę mirtį ir roversią – tiesą sakant, jo bejegiškumas suteikia jam imunitetą, ir tai jį siutina.

Priešingai negu pirmynkštės apeigos, kuriose numatyta oficiali ir pasiaukojanti karalius mirtis (karalius ar genties vadas yra niekas, jei nėra pasiaukojimo pažado), modernijoje politinė vaizduotė vis labiau linksta kuo ilgiau atidėlioti, muslėpti galima valstybės galvos mirti. Nuo revoliucijų ir charizmatinių lyderių laiku ši obsesija ypač sustiprėjo: ir Hitleris, ir Franco, ir Mao, naturėdami „teisėtų“ ipėdiniu, tiesioginiu valdžios perėmėjų, buvo priversti pergyventi save pačius – liaudies mitas niekaip nenori patikėti, kad jie mirė. Taip jau darė faraonai: vienas kita keičiantys faraonai įkūnijdavo tą patį asmenį.

Viskas vyksta taip, tarytum Mao ar Franco būtų mirę jau po keletą kartų, ir juos būtų pakeitę jų dubleriai. Politine prasme ne taip jau svarbu, ar šalies galva tas pats, ar kitas asmuo – nuo to niekas per daug nesikeičia, jei tik jie panašūs. Siaip ar taip, jau seniai kiekvienas – *nesvarbu*, koks – valstybės vadovas tėra savęs paties simuliakras ir *tik todėl jis gali ir ištengia valdyti*. Niekan neatėtu, i galvą leistis valdomam *realaus* asmens, niekan nekiltų mintis jam save pašvesti. Ištikimybė visuomet prisiekama jo antrininkui, jam pačiam jau *mirus*. Šiuo mitu tiesiog perteikiamas primygtnis ir sykiu apgaulę slepiantis reikalavimas pasiaukojančio karaliaus mirties.

Taigi mes vėl atsiduriame ten, kur pradėjome: né viena iš mūsų visuomenių nemoka gedėti tikrovės, valdžios, *paties socialumo*, kuris irgi prarandamas. To vengdami, bandome dirbtinai vėl išpūsti visam tam gyvybę. *If, be abejø, štai up mes galu gale atversim kelią socializmui.* Nenumatyta pakrypus reikalams ir isipynus (nebe istorijos) ironijai, ji pagimdydys socialumo mirtis, kaip kad Dievo mirtis gundo religijas. Tai klastingas atėjimas, perversiškas išvykis, loginiam maštymui nesuvokiamą reversiją. Kaip ir tas faktas, jog valdžia iš esmės yra tam, kad nusleptu, jog jos nebėra. Simuliacija gali trukti

neapibrožta laiką, nes ši valdžia, priešingai negu „tikroji“, kuri yra arba buvo tam tikra struktūra, strategija, jėgos santykis, išplatėjimas, – ši valdžia, tapusi socialinės *paklauso*s, taigi ir pasiūlimai bei paklausos dėsmio objektu, nebéra prievartos iš mirties subjekto. Ji apvalyta nuo *politinio* matmens ir, kaip bet kuri kita preke, yra priklausoma nuo masinės gamybos bei vartojimo. Jos kibirkštis užgeso, liko tik politinio universumo fikcija.

Ta pati galima pasakyti ir apie darba. Išblėso gamybos kibirkštis, jos užstatai neteko gaivališkumo. Visas pasaulyje gamina, ir vis daugiau ir daugiau, tačiau darbas nepastebima virto kažkuo kitu: poreikiu (kaip idealistiškai, bet visai ne lai prasme numatę Marxas), socialinės „*paklauso*s“ objektu, kaip ir laisvalaikis, kuriam jis prilyginamas kasdienybės tékmėje. Ta paklausa tiesiogiai proporcinga užstatatu praradimui darbo procese.⁶ Ta pati peripetija, kaip iš valdžios atveju: pastelkus darbo *scenarijų* nuslepia mama, kad darbo, gamybos tikrovė išnyko. Taip pat ir streiko tikrovė, nes streikas darbu – tai ne darbo nutraukimas, o jo alternatyvus polius ritualliniame socialiniu metu kalendoriuje. Viskas klostosi taip, tarsi kiekvienas, paskelbus streika, užėmė savo darbo vietą arba įtraukėsi ir atnaujino, kaip yra priimta „savarankiskose“ profesiophage, gamybą tokiu pačiu ritmu kaip anksčiau, ir toliau iškluodami tesia (o virtualiai ir tėsia) streiką.

Tai nėra mokslinė fantastika: kiekviename žingsnyje dubliuojamas darbo procesas. Dubliuojamas ir streiko procesas:

Išaiup nuvertėjant darbo turiniui praranda savo turinį ir vartojimas. Sudie valiojimo vertei ar automobilio prestižui, sudie išsimylėjusiųjų diskursui, išaiui skyrusiam mėgavimosi objekta nuo darbo objekto. Jo vieta užima kito diskursas, – *darbinis diskursas apie vartojimo objektą*, suteikiantis šiam aktyvū, išakmu, puritoniską turinį (vartokite mažiau benzino, laikykites naujais alistumu, neviršykite greičio ir t.t.), prie kurio tarsi priserdirina automobilio charakteristikos. Užstatatas vel atrandamas sukeitus polius vietomis. Darbas tampa poreikio, mašina – darbo objektu. Ir tai geriausias irodymas, *politor* užstatu nebelieka skirtumu. Lygiai taip pat balsavimo „teisei“ virusianti rankėjų „pareiga“ politinė sfera signalizuja iргi netenkant turinio.

streikas – neatskiriama darbo dalis, kaip nuo objekto neat-skiriamas jų nuvertėjimas, nuo gamybos – krizė. Taigi nebéra nei streiko, nei darbo, o yra ir viena, ir kita, antraip tariant, yra visai kas kita – tam tikra *darbo magija*, kurią dūmimas, gamybos scenodrama (jei ne melodrama), kolektyvine dra-maturgija tuščioje socialumo scenoje.

Darbo *ideologija* – tradicinė etika, užmaskuojanti „realų“ darbo procesą ir „objektyvia“ eksploataciją – užleidžia vietą darbo scenarijui. Tuo pačiu valdžios ideo logiją išstumia val-džios *scenarius*. Ideologija tiesiog eikvoja realybę švaisty-damasi ženklais, o simuliacija ją apeina ir ženklaus sukuria jos antrininką. Ideologinės analizės tikslas visuomet yra at-kurti objektyvų procesą, visuomet klaudinga problema yra noras atkurti simuliakro dengiamą tiesą.

Štai kodėl valdžia taip nuoširdžiai pritaria ideologiniams diskursams ir diskursams apie ideologiją – mat tai yra *tiesos* diskursai, jie visuomet geri, net ir ypač jei reiškiamos revo-lučingos idėjos, priešingai negu mirtini simuliacijos smūgiai.

Ir atsitinka neišsprendžiama kontroversija: ar televizija atsa-kina už tai? Kas būtu atsitikę, jei televizijos *nebūty buvo*?

Daug įdomesnis fantazmas būtų nufilmuoti Loud'us taip, tarsi *televizijos ten nebūty*. Režisierius triūmfuodamas galėtų pasakyti: „Jie gyveno taip, tarsi mūsų ten nebūty.“ Absur-dūkai, paradoksalus formulavimas – jis nei teisingas, nei laimingas, o utopiskas. Pasakymas „tarsi mūsų ten nebūty“ išlygtu pasakytmui „tarsi jūs ten būtumėt buve“. Kaip tik ši utopija, šis paradoksas, labiau negu „perversiškas“ malonu-jusas ikišti nosi į svetimą privatų gyvenimą, sužavėjo dvi-dešimt milijonų televizijos žiurovų. „Tiesos“ eksperimente traukia ne paslapčias ar perversiją, o tam tikras malonus šiur-polyb, kurį sukelia tikrovė, arba savotiška hipertikrovės este-nika. Šiurpas dėl svaiginančio, apgaulingo atitikimo, žada išnaužiantis atsitoliminas ir sykiu padidinimas, mastelio iškreipimas, perdetas skaidrumas. Mégavimasis prasmės per-teklumi, kai ženklo brükšnyς bréžiamas žemiau išprastos prasmės vaterlimijos: tai, kas nereikišminga, išaukština ka-meros akis. Matome tikrovę tokią, kokia ji niekuomet nebuvo tacių „tarsi jūs ten būtumėt buve“, čia nėra vietos erdvės perspektyvai ir žvilgsniui į gilumą (tačiau čia viškas „tikriau negu iš tiesų“). Mégavimasis mikroskopine simuliacija, trans-formuojančia tikrovę į hipertikrove. (Panašiai yra ir porno-filmuose, kur žavejimas yra labiau metafizinis negu sek-ūnalinis.)

Be kita ko, ta šeima buvo hiperreali jau dėl paties pasi-finkimo: tipinė idealū amerykiečių šeima, namas Kalifornijoje, yra garžai, penki vaikai, garantuotas socialinis bei profesinis statusas, pavyzdinė namų šeimininkė, žodžiu, pasiturintys vidutiniuosios klasės atstovai. Tam tikra prasme šis statistinis pobulumas ir pasmerkia ja mirčiai. Ideali amerikietiško *way of life* heroje pasirenkama, kaip antikos aukojimo apeigose, kad būtų išaukštinta, o paskui žūtų mediumo, šiu laikų *fatumo*, išnyje. Kadangi dangus nebebaudžia ugnumi ištvirkusiui

miestų, kameros objektyvas kaip lazeris skrodožia gyvą realybę ir pasmerkia ją myriop. „Loud’ ai tėra šeima, kuri sutiko atsi- duoti televizijai ir nuo jos numirti“, – pasakytu režisierius. Taigi susiduriame su aukojimo procesu, su atnašavimo regi- niu, kurį išvysd dvidešimt milijonų amerikiečių. Liturginė masinės visuomenės drama.

Televizijos tiesa. Nuostabą keliantis savo dviprasmiškumu terminas. Kas turima omeny – filmuojamos šeimos ar pačios TV tiesa? Faktiškai Loud’ u tiesa yra televizija, būtent ji yra tikra, būtentjoje pateikiama tai, kas tikra. Tai nebe atspindžio, veidrodžio tiesa ir ne perspektivos, panoptinės sistemos ir žvilgsnio tiesa, – tai manipuliacinė tyrimų ir klausimų teste, zonduojančio, pjaustančio lazerio, perforuotas jūsų gyvenimo atkarpas saugančiu matricu, jūsų galimas kombinacijas le- miančio genetinio kodo, jūsų jutiminių visata informuojančiu lastelių tiesa. Kaip tik pastarajai tiesai ir verčia paklusti Loud’ u šeima TV mediumas, ir šia prasme jie pasmerkiами myriop (tačiau ar dar galime kalbetti apie tiesa?).

Panoptinės sistemas pabaiga. TV akis nebéra absoliutaus žvilgsnio šaltinis, o kontrolės idealias nebéra skaidrumas. Pastarasis vis dar suponuoja tam tikrą objektyviaj (tenesan- siška) erdvę ir despotiško žvilgsnio visagalybę. Čia mes vis dar susiduriame jeigu ne su ikalinimo, tai bent su atribojo mo sistema. Kiek subtilesne, tačiau vis vien išoriska, žaidžiančia opozicija tarp to, kas mato, ir to, kas yra matomas, net jeigu iš fokusavimo taško panoptikume nieko nesimato.

Loud’ai – visai kas kita. „Jūs nebežiūrite TV, tai TV žiūri i- jus (gyvenančius“ arba „Jūs nebeklausote *Pas de Panique*, tai *Pas de Panique* jūsų klausosi“ – štai taip panoptinis priežiūros mechanizmas (*Disciplinatio et bausti*) virsta atgrasinimo siste- ma, kurioje panaikinta pasyvumo ir aktyvumo skirtis. Niekas nebeliepia paklusti modeliui ar žvilgsniui. „JDS esate mo- delis!“, „Tai JDS esate dauguma!“ Štai koks tas hiperrealistinis socialumas, tikrovę suplakantis su modeliu – kaip būdinga

žiūtikai – arba su mediumu – kaip atstitko Loud’ams. Štai kokioje stadijoje dabar yra socialinis saitas, esame mes, čia naudotinkinejama (klasikinė propagandos, ideologijos, reklamos ir pan.) era), čia atkalbinėjama: „JDS esate informacija, jūs esate žiniomas, tai jūs esate ivykis, jus tai liečia, jumsi suteikiamas žodis ir t.t.“ Viskas apverčiama taip, kad nebeimamoma nu- statytu, kur randasi modelio, valdžios, žvilgsnio, paties me- diuno instancija, nes jūs visuomet jau esate kituje puseje. Netera subjekto, fokusavimo taško, nebéra nei centro, nei periferijos: liko tik lankstas, arba ratu judantis linksėjimas. Netera nei prievertos, nei priežiūros: tik „informacija“, slaptas žiūumas, grandininė reakcija, leta implozija ir simuliakrai tu- įrengti, kur vėl sušmēžuoja tikrovės atšvaityai.

Mūsu akys baigiasi perspektyvinė ir panoptinė erdvė (tai yra dar moralinė hipotezė, žengianti koja kojon su visais tais klausiniais „objektyviuos“ valdžios esmės tyrinėjimais), taigi *panoptiniamas pats reginiskumas*. Televizija, pavyzdžiu, Loud’ u žiūmos atveju, nebéra reginių teikiantis mediumas. Mes nebe- priklausome reginio visuomenei, apie kurią kalbėjo situacio- nių, mes nebesusiduriame su jos sukeltais specifiniais su- stiūmėjimo ir represijos procesais. Mediumo identifikuoti nebeimamoma, o mediumo ir pranešimo (MacLuhan)⁷ pai- niojimas – tai pirmoji didžioji šios naujos eros formulė. Nebéra

⁷ Mediumo ir pranešimo painiojimas, be jokios abejonių, siejasi su adresantu ir adresato painiojimu, šitaip užbaigdamas visų dualinių, poliarinių struk- tūrų, kuriomis remėsi diskursyvinė kalbos sandara, bet kokios tikslings planinės artikuliacijos panaudojant, garsuji Jacobsono funkcijų tinkla, išny- kinimo proceso. Diskurso „circulkavima“ reikia suprasti tiesiogiai: tai reiškia, kad jis juda nebu nuo vieno taško prie kita, o cikliškai, nedarydamas skirtumo tarp vienės pozicijos ir gavėjo pozicijų, kuriu nuo šiol aplifti nebeimamoma. Taigi neder valdžios, pranešimo siuntejo instancijos – valdžia yra kažkas, kas išla eikliškai, kieno šaltinis nebeaptingamas, kurio eikle vyksta valdančio ir valdomojo pozicijų reversija be pabaigos, o tai kartu reiškia valdžios kla- stinio prasmės pabaiga. Valdžios, žinojimo, diskurso cirkulavimasis užkerta kelią bet kokiai instancijai ar poliu lokalizacijai. Štai pagal psichoanaliti- nę interpretaciją „valdžia“ interpetuotuji suteikia ne kokia nors išorinę

mediumo tiesiogine prasme: nuo šiol jis yra neapčiuopiamas, pasklidės tikrovėje, ir net nebegalima sakyti, kad pastaroji ji paveikė ir pakeitė.

*H*uoligérė iš tikro, jis slypti tarsi virusas ar endemija, chro-nikas, bauginantis, ir neįmanoma atsiriboti nuo jo poveikio – pamokliškas kaip tos reklaminės skulptūros, išpieštos lazeriu suoliuoje erdvėje ir perfiltruotos per mediumą iš ivykio vietas – TV ištrypo gyvenime, gyvenimas ištrypo TV, tai neatski-džiamas cheminis tirpalas; mes visi esame Loud'ai, kuriems būtina ne žiniasklaidos ir modelių lavina, spaudimas, smurtas bei žaūtažas, o jų indukcija, infiltracija, nematoma prieverta.

Tačiau negalima pasiduoti negatyvumi, kurį bruka dis-kurias; mes susiduriame ne su liga ir ne su virusiniu susi-rūmumu. I žiniasklaidą vertėti žiūrėti kaip i išorine orbita besi-nukant savotiška genetinį kodą, valdantį tikrovės virtimą hipotikrove, lygiai kaip kitas, mikromolekulinis kodas valdo per eejimą iš vienos, reprezentacinės, prasmės sferos į kita, genetinę, programuoto signalo sferą.

Šiandien abejojama visu tradiciniu priežastingumu: per-spaktyviniu, deterministiniu, „aktyviu“, kritiniu, analitiniu požiūriu, skiriančiu priežastis ir padarinius, aktyvumą ir požiūrių, subjektą ir objekta, tiksla ir priemones. Šiuo po-ziūriu galima pasakyti: TV žiūri į mus, TV skleidžia susve-tinimo, TV manispiliuoja, TV mus informuoja... Šiarp atiduodama duoklė analitinei konцепcijai, žiniasklaida laikantčiai išoriniu, aktyviu ir efektyviu veiksmiu, informaci-ja – turinčia „perspektyvą“, kurios toluoje brėžiasi tikrovės ir prasmės horizonto linija.

Dabar TV reikia suvokti DNR lastelių pozūriu – kaip prie-

žalibisko atsakymo: „Betgi aš kalbu iš jėsu pozicijos“, kuris reiškia – tai jūs kalbate, jūs žinote, jūs esate galia. Tai gigantiskas sukimasis ratu, kalbėjimas užuolankomis, prilygstantis nerезultatyviam subjekto šantažui ir neatšau-kianam atkalbinejimui, kaijam suteikiamas žodis, tačiau nesiteiktama ats-kyti, nes ijo užduodamus klausimus neišvengiamai atsiliepiama: „Betgi *jūs esate atsakymas*“ arba: „Jūsų klausimas jau yra atsakymas“ ir pan. – tai išsi-sas sofistikuo užsmaugimo tinklas, kuriuo atimamas žodis, prisdengiant žodžio laisve išpišiamas prisipažinimas, subjektas užskleidžiamas savo paties klausinėjime, o atsakymas yra ankstesnis už klausima (štai kokia prievara dabar slypti interpretavime ir samoningoje arba nesamoningoje „kalbėjimo“ savivaldoje).

*S*is poliu apvertimo, inversijos ar redukuavimo, involuciujos simuliakras, ši genialiai apgaulė, kurios slapta griebasi visi manipulacijos diskursai, o kita vertus, šiandien, visose srityse – ir kiekviena nauja galia, nušluojanti galios scena, prisijimanti sau visus žodžius ir gimdant tą fantastinę nebyliją dau-guma, kuri būdinga mūsų laikui – visa tai, be abeojo, prasidėjo i politikos sfera ižengus demokratijos simuliakrui, kitaip tariant, Dievo instancija pa-keitus liudies, kaip valdžios šaltiniu, instancija, o *emanuojančią* valdžią – *reprezentuojančią* valdžią. Antikoperniška revoliucija: nebėra transcen-duojančios instancijos – nei saulės, nei spindulingojo galios ir žinojimo šaltinio – viskas ateina iš liaudies ir iš sugržža. Būtent šis didingas *perejimo i naujų ciklų* procesas – pradedant masinio balsavimo scenarijumi, baigiant šiu dienų iluzoriškomis viešosios nuomonės apklausomis – įgyvendina universalių manipuliacijos simuliakrą.

Būtent šis atitolimas išnyksta genetinio kodavimo procese, kurio neapibrėžtuma lemia ne tiek molekulinių junginių atstumumas, kiek paprasčiausias *santykio* panaikinimas. Molekulinio valdymo procese, vykstančiam tarp DNR branduolio ir „substantcijos“, kuriajįs „informuoja“*, nebeaptinkama jokių padariniių, jokios energijos, jokios paskirties ar pranešimo. „Isakymas, signalas, impulsas, pranešimas“ – visais šiai žodžiai bandoma dalyka padaryti suvokiamą protu, tačiau žvelgiant analogiškai, nusakant inskripcijos, vektorius, dekodavimo terminais, tai dimensija, apie kuria mes nežinome nieko – tai net nebėra „dimensija“, o gal – ketvirtasis matavimas (kuri pagal Einsteino reliatyvumo teorija apibrėžia skirtingu erdvės ir laiko polių absorbavimąs). Tiesą sakant, visa ši procesą galime suvokti tik negatyviu pavidalu: daugiau niekas nebeskiria vieno ir kito poliaus, pradinio ir galutinio taško, čia tarsi užmaunamai vienas ant kito, kaip kokiam fantastiškame teleskope išmunka vienas i kita du tradiciniai poliai: išyks *implozija*, absorbuojant spindulius skleidžianti priežastinguma, skirtumas steigianti apibrėžtumą su jo pozityvia ir negatyvia elektros energija, žodžiu, ivyksta prasmės implozija. Štai tada ir prasideda *simuliacija*.

Visur, nesvarbu, kokiaje srityje, – politikoje, biologijoje, psichologijoje, žiniasklaidoje, – ten, kur tarp polių perskyra nebegalima, mes susiduriame su simulacija, kitaip tariant, su absololiūcia manipuliacija – ne su kažkuo pasyviu, o su *aktyvumu ir pasyvumu neskyrimu*. DNR šią riziklingą redukciją atlieka gyvo organizmo lygmenyje. Televizija Loud'ų atveju irgi pastieka šią *nemubrežiamą* ribą, ties kuria pastarieji TV akivaizdoje nėra nei labiau, nei mažiau aktyvūs ar pasyvūs, negu koks gyvas organizmas savo molekuliniu kodo akiavaizdoje. Ir ten, ir čia tvyro ūkas, kurio sudetinių elementų, kurio tiesos neįmanoma iššifruoti.

* Pranc. *informer* – čia žaidžiama dviejomis šio žodžio prasmėmis: „informuoti“ ir „informinti, suteikti formą“.

Objektinė ir branduolinė sistema

Simuliacijos apoteozė – branduolinė sistema. Tačiau baimės įsimonėvyra visuomet tebuvo labiausiai į akis krintantis atgrainimo sistemos, išiskverbusios iš *vidaus* į *visus gyvenimo phénoménus*, aspektas. Branduolinio konflikto laukimas tiesiog valinkuoja žiniasklaidos *nuvalkiotą* atgrasimimo, visame pa-
nelyje viešpataujančios prievaros be pasekmui, mums siūlomui pasirinkimui atsikiltinumo sistema. Menkiausius mūsų požiūlius reguliuoja neutralizuoti, indiferentiški, ekvivalentūs ženklių, jų suma lygi nuliui, panašiai kaip tu, kurie reprezentuoja „žaidimų strategiją“ (tačiau tikra lygtis yra kultūr, ir mums nežinomas kaip tik kintamasis, pati atominių atominių paverčiantis hiperrealia forma, simuliakru, kuris viešpatauja mums ir visus „žemės“ lygmens ivykius paverčia). Nesiolog elemerškais scenarijais, mums likusi gyvenimą paruošdamas išilikimo išbandymu, užstatu be užstato – ir surūrimi, kuri neįgalios net po mirties, sutartimi, kuri *a priori* nėra galios).

Mūsų gyvenimus paralyžiuoja ne tiesioginė atominiu susi-
naikinimo baimė, jiems gadinā Kraują atgrasinimasis. Ji skatina fai, kad *net realus atominis konfliktas yra neįmanomas* – neįmanomas iš anksto, kaip tikroviskumo galimybė ženklių sistemose. Vilni apsimeta tiki šio pavojaus realumu (bent jau kariškius). Galima suprasti – ant kortos pastatytas ju veiklos prasmingumas ir diskursas apie „strategiją“, tačiau būtent šiame lygmenyje nėra jokių strateginių užstatų, ir situacija originali tuo, kad nusinaikinimas yra neįmanomas.

Atgrasinimasis daro neįmanomą kara, tą archajiską prievartos priemonę, kuria naudojosi ekspansyvios sistemos. Atgrasinimasis yra kitoks, neutralus, implozinis smurtas, kurį vykdo metastabilios arba involucinės sistemos. Nebéra nei to, kąs atgrasina, nei priešininko, nei strategijos – yra tik planinė struktūra, naikinanti užstatus. Branduolinis karas – tai

ne Trojos karas. Jis neįvyks. Pavojus subyreti į atomus tėra pretekstas kurti vis sudėtingesnius ginklus (nors tas sudėtingumas taip toli peržengia reikalingumo ribas, kad pat savaimė signalizuoją apie [pavojaus] nebuvinia), idiegti universalia saugumo, blokavimo ir kontrolės sistemą, kurios skleidžiamu atgrasimimo efektu siekiama išvengti visai ne atominių katastrofos (pastarosios galimybės niekados nebuvos reali, išskyrus, žinoma, pačią šaltąjį karo pradžią, kai branduolinis arsenolas dar buvo siejamas su tradiciniu karu), o daug platesnės – bet kokio realaus ivyko galimybės, visko, kas sukeltu ivyki visuotinėje sistemoje ir pažeistu jos pusiausvyra. Grėsmės pusiausvyra – tai pusiausvyros grėsmė.

Atgrasimasis nėra strategija, jis cirkuliuoja tarp branduolinių eros protagonistų taip pat, kaip tarptautinis kapitalas piniginės spekuliacijos orbitoje, kurios strauto pakanka kontoliuoti viso pasaulio mainams. Tad *susinaikinimo valiutos* (turinčios ryšio su *realiu susinaikinimu* ne daugiau, negu kapitalo strautai – su realia produkcija), cirkuliuojančios branduoline orbita, pakanka kontoliuoti bet kokiai potencialai prievartai ir konfliktams Žemės rutulyje.

Šio būvio šešėlyje, maksimaliai „objektyvios“ grėsmės pretekstu ir šio branduolinio Damoklo kardo diéka rezgas pati tobuliausia iš kada nors egzistavusių kontrolės sistemų. O šis saugumo hipermodelis pamažu visa planetą paverčia dirbtiniu palydovu.

Tas pats pasakyta ir apie *taikias* atomines elektrines, taikinguumas neatiskiria civilinių objektų nuo karinių: kur tik išvirtina nebeatšaukiami kontrolės mechanizmai, kur tik saugumo savoka tampa visagalė, kur tik senasis įstatymo ir prievartos (taip pat ir karo) arsenalaς pakeičiamas saugumo norma, ten auga atgrasimino sistema ir aplink ją plečiasi istorinė, socialinė ir politinė dykuma. Gigantiškai involiucijai veikiant silpsta visi konfliktai, opozicijos, susiūrimai, pakludžiami šiam šantažui, kuris viską nutraukia, neutralizuoją,

attingdo. Joks maištas, jokia istorija nebegali skleisti vado-vaduamiesi savita logika, nes jiems gresia anihilacija. Nebinanoma jokia strategija, o veiksmu eskalavimas virsta tiesiog valikėla pramoga, kuria leidžiama mięgautis kariškiams. Po-žiūriu užstatas mirė, liko tik kruopščiai atributų konfliktų ir užstatu simuliakrai.

„Lenktynės kosmose“ suvaidino lygiai tokį pat vaidmenį, kai ką je branduolinio ginklavimosi varžybos. Štai kodėl kosmio programa taip lengvai septintajame dešimtmetyje (Kenyje/Chrusčiovo era) perėmė estafete, arba plėtojosi lygiavertė, remdamasi „taikaus sambūvio“ principu. Kokia gi naujinė funkciją atlieka lenktynės kosmose, mėnulio užkaičiavimas, palydovų paleidimas? Ar tai nėra visuotinės gravitacijos modelio igvendinimas, dirbtinių palydovų kūrimas, nėnulio matmenis laikant tobulu embrionu, kitaip sakant, nė programuotas mikrokosmosas, kur *nėra vienos atsikiltimui*. Traекторija, energija, kalkuliacija, fiziologija, psichologija, aplinkosauga – niekur nera vienos nenumatytiems atvejams, tai totali normos visata, joje nebeegzistuoja Dėsnis, dėsniu tampos operacionali visų detalių imanencija. Visata sterilumo ir novavarumo būklėje, kur juslėms niekas nebegresia, – būtent šia lobulumas sužavi. Juk miniu egzaltacija, kelė ne išsilaiptiniams mėnulyje ar žmogaus pasivaikščiojimas beoreje erdvėje (tabiau galėtume sakyti, jog tai yra ankstesnės svajonės igvendinimas), ne, mus prirenkia tobulas programavimas ir manipuliuojamas technika. Stebuklui priilygstanti užpro-gramuota ivykių seką. Mes žavimės normų maksimalizavimui ir balansui išvaldymu. Mus svaigina modelis – taip pat kaip mūsų, tik be siaubo ar potraukio. Istatymą gaubia pažeidimo, išranka – prievartos aura, audrinanti perversišką vaizduote, kai kiltą yra norma – ji stabdo, zavi, pritrėnka ir privercia išlėtis bet kokia vaizduote. Niekas nebekuria fantazmų apie viela numatantčią programą. Vien stebint jos veikimą sukasi galva. Svaigina pasaulis be trūkumų.

Šiandien tokis neklystančios programos, maksimalus sau-gumo ir atgrasimino modelis valdo socialumo sklaida. Štai kur tikrai radioaktyvios nuosėdos: tiksliai kaip laikrodis technika tampa modeliu tiksliam kaip laikrodis sociumui. Nuo šiol ir čia *nebebus vietos atsitiktinumui*, maža to, kaip tik tai yra esmiska socializacija, vykstančiai jau keletą šimtmiečių, bet dabar ižengusiai į akceleracijos fazę ir artejančiai prie ribos, kuriaj, manyta, žymės tam tikra eksplozija (revoliucija), tačiau kuriai šiuo momentu būdingas priešingas, *implozinis*, neatšaukiamas visuotinis procesas, atgrasinantis bet kokią atsitiktinumą, bet kokį atsitikimą, bet kokį transversija, tikslinguma, prieštaravima, bet kokį pertrūkį ar kompleksiškumą, ardučius socialuma, nušviestą normos, pasmerktą ženkliniam informacijos mechanizmų skaidrumui. Tiesa sakant, lenktynių kosmose ir atominio ginklavimosi varžybų modeliai neturi savo, tik jiems būdingų tikslų: tai nėra nei mėnulio tyrimėjimai, nei karinis ar strateginis pranašumas. Ju tiesa yra tokia: tai simuliacijos modeliai, patenkintys planetinės kontroles modelių (kur nėra laisvos netgi šiam scenarijue dalyvaujančios supergalybės – visas pasaulyis yra tapęs vienu dirbtiniu palydovu).⁸

Netikėkime tuo, kas, atrodytu, yra akivaizdu: dirbtiniu palydovu tampa ne tai, apie ką buvo galvota. Išvedus i orbitą viena ar kita kosminį objektą, satelitu tampa Žemės planeta, o žemiskasis realybės principas virsta išcentriniu, hiperrealiu ir nereikšminiui. Išvedus i orbitą tokia kontrolės sistema kaip taikus sambūvis, dirbtiniai palydovais tampa ir autonomija praranda visos žeminiškosios mikrosistemos. Ši išcentrinė gravitacija absorbuoja visą energiją, visus ivykius, viskas kondensuoja ir imploziškai susitraukia į vieną vienintelį kontrolės mikromodelį (i orbita skriejantį dirbtinių palydovą), visiškai

⁸ Paradoksas: visos bombos yra švarios – jos teršia tik tiek, kiek *neprogdamos* spinduliuoją saugumo ir kontrolės sistemu.

nei pat, kaip kitoje, biologinėje plotmeje viskas susilieja ir *imploziškai* susitraukia į molekulinių genetinių kodo mikromodelių. Tarp jų dviejų, po šiuo dvigubu branduolinės sistemos lytineiškosos svertu, išvyravus lygia greta dviem pamatiniamis abstraktinimo kodams, absorbuojamas bet koks prasmės principas, tampa neimanoma bet kokia tikroviskumo sklaida. Hulbinantis pavyzdys yra du vienlaikiai 1975 metų liepos nėštumo įvykių: dviejų amerikiečių ir sovietų, superpalydovų suoliungimais erdvėje – taikaus sambūvio apoteoze – ir ideo-biolinei kinų rašybos panaikinimas bei jos pakeitimai romėnų kalba abėcėle. Pastaraisis faktas reiškia, jog „i orbita“ išveidomai abstrakti ir modeliu paversta ženklu sistema, į kuriai išlaikyti visos kadaise savarankiškos stiliaus ir rašybos formos. Paversdami kalbą dirbtiniu palydovu, kinai ižengia į taikaus sambūvio sistemą, kuri tiksliai tuo pačiu momentu labiau danguje virš jų galvų susijungus dviem palydovams. Dvi Didžiosios [valstybės] skrija orbita, visi like žemėje neutralizuojami ir homogenizuojami.

Vie dėlto, nepaisant orbitinės instancijos – branduolinio abito molekulinio kodo – itvirtinamo atgrasimimo, žemėje išlaikytai neišsenka, peripetijų net gausėja, turint omeny pasauktini informacijos kontingenčių klimato ir vienalaikiškumo programą. Tačiau jeigu žvelgsime subtiliau, jie nebenturi prasmės, jie tebė savo apogėjų pasiekusios simuliacijos dupleskas. Genetinio pavyzdžio negu Vietnamas negali būti, nes būtent viame kare maksimalus istorinis bei „revoliucinis“ užstatas atnokryžiavo su diegiamo atgrasimimo instancija. Šis istorinis, klimatinis ir lemtingas mūsų epochos ivykis tarsi užant-spindulavio istorijos pabaiga. Ar gali būti kitokia jo prasmė? Kodėl šis sunkus, ilgas ir žiaurus karas vieną dieną užgeso laiku mosteliųs burtininko lazdele?

Kodėl šis amerikiečių pralaimėjimas (visiška priešingybė) vien JAV istorijai nesukėlė jokio atgarsio pačioje Amerikoje? Jeigu jis butų iš tikriųjų ženklinės pasaulinės Jungtinii Valstijų

strategijos nesėkmę, tai, be jokios abejonių, būtu išvedės į pusiausvyros vidinę amerikiečių politinę sistemą. Tačiau nieko panašaus neivyko.

Atsitiko kitkas. Iš esmės šis karas tebuvo svarbiausiai taikaus sambūvio epizodas. Tuo metu Kinija taip pat išliejo į taikų sambūvį. Ilgai siektas ir konkretus Kinijos pažadai nesikišti, Kinijos prisitaikymas prie pasaulinio *modus vivendi*, perėjimas nuo pasaulinės revoliucijos prie itakos sferu dali-jimosi strategijos, radikalios alternatyvos pakeitimąs politinių linijų kaita nuo šiol iš esmės sureguliuoja sistemoje (Pekino ir Vašingtono santykų normalizavimas) – štai kokius uždavinius sprendė Vietnamo karas, ir šia prasme JAV, nors pastraukė iš Vietnamo, tačiau kara laimejo.

Ir karas „spontaniškai“ pasibaigė, kai tik tikslas buvo pasiekta. Štai kodėl jis taip lengvai užgeso ir išstirpo kaip dūmas. Fasado perdažymas dar akivaizdesnis pažvelgus iš arčiau. Karas vyko tol, kol nebuvo likviduoti elementai, neįkandami sveikai valdžios politikai ir disciplinai, tegui ir komunistinei. Kai galiausiai karo vadžias iš partizanų peremė reguliarieji Šiaurės dalinai, karas gali baigtis: jis pasiekė savo tikslą. Taigi svarbiausia buvo politinės tvarkos perimamumas. Vietnamiečiams irodžius, jog jie nėra griovėjai, kurių veiksmų neįmanoma nuspėti, galima jiems ištisti ranką. Iš esmės nieko baisaus, kad jie itvirtins komunistinių režimą: jis parodė, ką moka, juo galima pasitiketi. Jis netgi efektyviau negu kapitalizmas susidoroja su „laukinėmis“ ir archajinėmis ikikapitalistinėmis struktūromis.

Tas pats scenarijus pasikartojo Alžyro kare.

Kitas šio karo, o nuo šiol ir visų karų aspektas: nepaisant karaujančių pusiu smurto ir pražūtingo prieškumo, kai, atrodytu, sprendžiamas gyvybės arba mirties Klausimas, ir viskas vyksta iš tikruju (kitai būtų neįmanoma tokio pobūdžio istorijoje siuštų žmones mirčiai į nasrus), nepaisant šio mirtinos kovos ir negailestingo pasaulinio užstato simuliakro,

šiuo priešininkai iš esmės solidariai atsuka ginklus prieš kita, kuris nelvardijamas, niekuomet garsiai neminimas, tačiau kurio višiskas sunaikinimas, ranka rankon veikiant abiems karaujančioms pusėms, karo pabaigoje tampa akivaizdus – tai bentinės, bendruomeninės, ikikapitalistinės struktūros, vien jas lydinčios mainų, kalbos, simbolinės sarangos formos – būtent tai reikia sunaikinti, būtent jų žudymas yra karo likėjas, o pats karas su visu efektingu mirties arsenalu tera medumas, išyvendinantis teroristinių socialinio tinklo racionalizacijos procesą – ir šio žudymo dėka galės susikurti visuomeninė struktūra, nesvarbu, ar ji priklausys komunistinei, ar kapitalistinėi santvarkai. Tai absolutiutus suokalbis, arba darbo pasidalijimas tarp dviejų priešininkų (pasiruošusių netgi didžiulėms auksoms savo tikslu vardan), siekiančiu to paties: išverkti ir prisijaukinti socialinius santykius.

„Alture's Vietnamui buvo patarta susitaikyti su scenarijumi, pagal kuri bus išvedamos amerikiečių pajegos; tuo metu, žinoma, pridera susilaikyti nuo nepageidautinų veiksmų.“
Scenarijus: be galio aršūs oro antskrydžiai virš Hanojaus. Nepaisant jų, netoleruotino žiaurumo, neįmanoma nuslėpti, jis tali tebuvo simuliakras, padėjęs vietnamiečiams apsimesti su kompromisu, o Nixonui – paversti amerikiečius nuryti karčia kariuomenės atitraukimo piliule. Žaidimas buvo jau laučetas, objektyviai ant kortos nebuvvo pastatyta mieko, išklyrus finalinio montažo ištkinamumą.

Iegu karo moralistai, karo meto vertybų šlovintojai pernelyg nenusimena: nors ir būdamas simuliakras, karas nuo to netampa mažiau žiaurus, kūnas kenčia tas pačias kančias, nenuosejasi ir buvę bendražygiai čia tokie pat svarbūs, kaip ir kitoose karuose. Šito visuomet atseikėjama su kaupu, kaip ir teritoriju išvalymo operacijų ar disciplinavimo priemonių, faciniu nebéra ko kito: dingsta prieškumas tarp priešininkų antagonistinių prieštaravimai tampa nerealūs, karas pranaudola ideologinių pagrįstumą. Nereali tampa ir pergalė arba

pralaimėjimas, nes karas nuo šiol yra procesas, kuris trūm¹ fuojas visų šių regimybių.

Šiaip ar taip, šiandien viešpataujantis santaikos skelbima² (arba atgrasiminas) yra anapus karo ir taikos, tai yra nė aki³ mirką nesilpstantis taikos ir karo lygiavertiškumas. Orwellas sakė: „Karas – tai taika.“ Šiuo atveju du skirtinių poliai iрг⁴ susilieja imploziniame sprygime arba perdirba vienas kita⁵ – tokis prieštaravimų vienalaikiškumas yra bet kokios dialek⁶ tikos parodija ir sykiu pabaiga. Tad visiškai imanoma, kad mums prasprūs pro akis tiesa apie vieną ar kitą karą, kad ji⁷ buvo baigtas gerokai prięš iam prasidėdant, kad buvo už⁸ baigtas pačiam karo sūkuryje ir kad galbūt jis niekuomet nebuvu prasidėjęs. Daugeliis kitų ivykių (naftos krizė ir pan.) niekuomet net nebuvu prasidėję, niekuomet neegzistavo, nebent kaip dirbtinės peripetijos – abstraktai, erzacai ir istorijos, katastrofu bei krizių artefaktai, kuriu paskirtis – hipnotizuoti istorinę aplinką. Visa žiniasklaida ir oficialusis informacijos scenarijus tik tuo ir užsiima, kad palaiko ivykiškumo, užstatu⁹ realumo, faktu objektyvumo iliuzija. I visus ivykius reikia žvelgti atvirkščiai, arba pastebėsime (komunistai ateina „prie valdžios vairo“ Italijoje, „po mirties“, pavėloutai atrandami gulagai ir sovietiniai disidentai, lygiasi kaip, galima sakyti šiomis dienomis, mirtimi besivaduojanči etnologija aptink¹⁰ prarasta laukinių „skirtingumą“), kad visi šie dalykai mus pasiekia per vėlai, atsilikę istorijoje, atsilikimo spirale, kad jie jau seniai išsémė savo prasmę ir minta tik dirbtinai putojančiais ženklais, kad visi šie ivykių sekā vienas paskui kit¹¹ be jokios logikos, kur patys prieštariningiausi yra lygiaverčiai, visiškai abejingi būsimiems padariniams (todėl, kad jų nebėra; jie išblėsta pavertus juos reginiai) – tai ištisas „naujienu“¹² srautas, žadinantis niūrų kičo, retro ir sykiu porno išpūdi – be jokios abejonių, visi tai žino, ir niekas rimtai i tai nežiuri, Simuliacijos realybė yra nepakeliamama – žiauresnė negu Ar¹³ taud Žiaurumo teatras, kuris dar bandė atkurti gyvenimo

dramaturgiją, paskutini kartą sužadinti kūno, kraujo, prie-
vartos idealybę toje sistemoje, kuri jau iveykė ja, likvidavo
būtinį ižstatus nepalikdama kruvinu pėdsakų. Mums žaidi-
būtai baigtas. Išnyko bet kokia žiaurumo dramaturgija ir net
tuose kiek realus rašymas apie jį. Šeimininkauja simuliacija, ir
nuo šiol mums telieka retro žvilgsnis į visus praraustuosius
referentus, pamėkiška, parodijinė jų reabilitacija. Jie vis dar
skleidžiasi aplink mus nutviekišt ūltos atgrasimino šviesos
tarp jū ir Artaud, kaip visi kiti turintis teisę į atgrimimą, i
antrine egzistenciją, kaip žiaurumo referentas).

Tai kodėl branduolinės sistemos paplitimas nebegresia
buvo atominiu konfliktu arba atsitsiktimu atominiu spro-
jektu – nebent „nesubrendusios“ pasaulio galybės pasiduotu¹⁴
projektu panaudoti ją ne atgrasimino tikslui, o „realiai“ (kaip
iš būdarė amerikiečiai Hirosimoje – tačiau jie vieninteliai ir
turėjo teisę į tos bombos „pavartojoimo vertę“, nes visus kitus,
kuriu vėliau ją apsigimkavo, nuo jos panaudojimo atgrasino
jau pats jos turėjimo faktas). Ižengus į atominių valstybių
kontrolę – žavus pavadinimams, – labai greitai praeina polinkis
tarp ir darbininkams, susijungusiems į profesines sąjungas)
bet kokiai smurtinėi intervencijai. Atsakomybė, kontrolė,
renaura, autoatgrasiminas visuomet auga greičiau, negu tu-
kinių pajėgų ir ginkluų skaičius: štai socialinės tvarkos pas-
lapiai. Todėl atsiverus galimybei vienu jungiklio spragtelėjimu
panalyžiuoti visą šalį, elektrikai *niekuomet* nepasinaudos šiuo
projektu: visuotinio revoliucinio streiko mitas suskyla į šipilius
ta pacių akimirką, kai atsiranda priemonių tam padaryti –
tačiau, deja, *kaip tik todėl, kad jų atsiranda*. Štai kur visa atgra-
simino proceso esmė.

Taigi visiškai galimas daiktas, jog viena diena mes išvysime,
kaip branduolinės galybės eksportuoja atomines elektrines,
atominius ginklus ir bombas į visas žemės rytulio platumas.
Citrainiškumu pagrįsta kontrole pakėis daug efektyvesnė bomba
iš bombos turėjimu grindžiamą santaikos skelbimo strategiją.

„Mažosios“ galybės, manydamos, kad perka savarankišką puolamajį ginklą, iš tikrųjų isigis atgrasimimo, saveg pačiu atgrasinimo virusą. Ta pati galima pasakyti ir apie atomines elektaines, kuriomis jas jau aprūpinome: štai jums neutroninės bombos, nutraukiančios bet kokia istorinio paumėjimo galimybę, bet koki eksplozijos pavoju. Šia prasme branduolinė sistema visur išsiūbuoja pagreitį igaunantį *implozijos* procesą, jis užaldo visa aplinkui, absorbuoja visą gyvybinę energiją.

Branduolinė sistema yra visos turimos energijos kulminacinis taškas ir sykiu bet kokią energiją kontroliuojančiu sistemų maksimali išraiška. Blokavimas ir kontrole stiprija taip pat greitai (ir, be abejonių, dar greičiau), kaip ir išsivadavimo galimybės. Su tokia aporia jau susidūrė šiu laiku revoliucijos. Ir tai yra absolutus branduolinės sistemos paradoksas. Energijos užšala savo pačių liepsnoje, jos pačios save atgraso. Visiškai nematyti, koks projektas, galia, strategija, subjektas galėtų dar egzistuoti anapus šio aptvaro, kur sistema pri- sotinama savo pačios nuo šiol neutralizuotomis, nepanaudojamomis, nesuvokiamomis, neeksplozinėmis galiomis – išskyrus *eksplozijos vidaus link*, tam tikros *implozijos* galimybę, kur visos šios energijos susinaikintu vykstant katastrofiniam procesui (tiesiogine prasme, kitaip sakant, viso ciklo reversijos link minimaliaus taško, visų energijų reversijos link minimaus slenkscio prasme).

Istorija: retroscenarijus

Smurto kupinu šiu laikų istorijos laikotarpiu (sakymim, tarptautinėje ir šaltojo karo metais) kino vaizdinį turinį užpludo mitas. Tai diodžių despotų ir legendų prisikelimo aukso amžius. Istorijos smurto išnytas iš tikrovės, mitas randa prieštūtinių kine.

Štandien pagal ta patį scenarijų pati istorija užtvindo kiną. Tai istorinis užstatas, kuri iš mūsų gyvenimo išgujo gigantišką neutralizaciją, pasauliniu mastu vadinama taikiu sambūviu, o kaičiau bės masteliu – „santaikos monotonija“. Ši istorija, kuri išgujo lėtai arba brutaliai stingstanti visuomenę, visa išlaikė išnukšmingai prisikelia ekranuose, lygiai kaip kadaise buvo atgydavo prarasti mitai.

Istorija yra mūsų prarastas referentas, kitaip sakant, mūsų mitologija. Butent todėl jis perima iš mitų estafetę ekrane. Iliustruota butų džiaugtis siuo „kino atsigrežimu i universitetą“. Ir kai buvo apsidžiaugta „politikos ižengimui i universitetą“. Ir ten, iš čia – nesusipratimais, ir ten, ir čia – mistifikacija. Ižengdama į universitetą, politika išeina iš istorijos, tai geopolitika, netekusi savo substancijos ir iteisinta kaip paviršutiniškas, nuožykių kupinas žaidžias, jai skiriamas toks pat vaidmuo, koki atlieka seksualumas ar suaugusiuju švietimas (arba kaičiaus – socialinius saugumas); tai pomirtinė liberalizacija.